

SECTION A2 CHAPTER 6

AWAMBALE KUWULALA

Mlungu akulolesya wandu kuti wakwesye ku ulongosi. Machili galigose ga msimu waswele gawejeje gakwakwesya wandu kuwa achimlongosi, wakuti walinganyisye ni kwasagula kuti awe achimlongosi. Kwenda kwa machili ga Msimu waswela ku soni kuwandichile. Yindu yekulungwa kulungwa yayikutendekwa sikati ja wandu kukulosya kuti ndawiji jiyiche kala.

Mlungu akulolesya wandu “*watajime sikati*” ni “*kutawa uwigo*” (Ezekiyele 22:30), wandu watamanyilile matala ni malowe ga Mlungu ni kuwecheta kuti, “*ali ni litala, jendani mwelemu*” (Yesaya 30:21).

Mu awu mtwewu ukulongosola ya mtengo ni yakusausya yiyikusapagwa kuti wandu mpela welewa apatikane. Naga akusaka kuwa jumo mwa wandu wasagulidwe kulungolela mu ndawi ja kwenda kwa machili ga Mlungu jikwisaji, akwenela kumanyilila yakusosekwa yayili mu ndimeji.

YAKUTYOCHELA MU MUTWE JAMUNYUMA

Yanguwecheta mu mtwe awuno nguganichisya kuti awalasile ni kupikanichisya, soni kuti akuyitenda yindu yayili mu mutwe jamunyuma.

CHANDANDA: Mtwe wakuwecheta kuti mlongosi jwalijose jwa usimu ajembecheleje pa Ambuje (Yesaya 40:31). Achi ni chindu chandanda chakusosekwa kwa Mlongosi jwa usimu. Pa ndawi jwakwembechela Ambuje akusatyosyaga machili ga wao ni kuwika machili gakwe. Pakusawa pana kuchenganya.

CHAWILI: Mtwe wakuwecheta ya kusosekwa kwa kupikana malowe ga Mlungu. Lilamusi lya kusosekwa ku utumiki wakupunda ni lyakutu mundu alijiganye kutama ni “*lilowe lililyose lyakutyochela kwa Ambuje*”

CHATATU ni MCHECHE: Sasileje yakusati Mlungu pakamulisya masengo yipisya yatukusasimana nayo kuti akwaniliseye ni kusimichisya malowe gakwe ga ulamusi kwetuwe. Kupitila mu chumuni cha yisausyo tukusapunda kutyoka mu kuwa wandu wakuwilanjidwa ni kusyuka wandu wasagulidwe. Wele motowu uli wambone ligongo akusatukosekasya m’ we mu ndawi ja ngondo jakogoya ja usimu patuchiwa achimlongosi.

CHAMSANO: Yosefe akutupa chilandanyo chambone cha yeleyi. Mlungu wakundile yisyawusyo kuti yimjigalile ku ukapolo kwa Falawo kuti alinganye ndamo syakwe. Ni wakopweche ku ukayidi, kwaula pameso pa Falawo, ni kuwa nduna jekulungwa ja chilambo cha Iguputo. Kusinda kwakutyochela ku ipwetesu mu ukayidi, kuja ku malo ga ulamusi kukamboleche kumlambusya Yosefe kuti ali jwakusosekwa ni jwakumanyika. Nambo Mlungu wampele kulinandiya pawaliji mu ukayidi mula nipo yeleyi yamkulupwisye ku chitega cha kulikwesya.

A. KOSECHELA UTUMIKI

1. Kukusajigala Ndawi Jelevu Uli?

Sano jino komboleka kuti akuwusya kuti: “ ana yeleyi yijigale ndawi jelevu uli? Ana Mlungu tajigale ndawi jelevu kuti alinganye kuti mbe Mlongosi?”

Pangali ndawi jisyesyene jiwajiwisile. Mose waliji mu mwipulu yaka yakwana 40 ali mkulolela ngondolo sya Yethulo, wawaliji akwegwe wao.

Papite yaka 14, Paulo wagopoledwe kuti atende kulongolola (Masengo 13:1-3). Nambo mu ngani jawo papali kulijiganya mu malemba, mkanawe kulupuka.

Kutandila pa ndawi ja sagamisi syawo mpaka pa ndawi jiwawele nduna jekulungwa ku Iguputo, papite yaka 13 mu umi wa Yosefe.

Yindu yiwili yikusasalaga kuti tiyimjigalile Mlungu ndawi jelewu uli kuti walinganye wao kuwa mlongosi

- Ukulu ni mtundu wa utumiki wuwapele wao Mlungu
- Yakuti katende wao pakwalinganya.

a. Makaniko kapena Dokotala

Katupe ka yindu yakusaka Mlungu kwakamulisya masengo wao ni yindu yakusaka kumtendela Mlungu, yikusasala yitigajile kausyeye majiganyo gao. Yiyoyo yikusawoneka soni ku yindu ya pachilambo. Mundu komboleka kuwa makaniko jwa magalimoto jwakombola mlope ali alijiganyisye kwa yaka mnono basi, nambo ngawa mkombole kuwa dokotala pali pangali majiganyo gakusausya kwa yaka yejinji.

Naga akusaka Mlungu kuti wakamulisye masengo wao mu utumiki wakumanyika ni wa machili, ni wa yakusimonjesya yejinji ni ulamusi, ndawi jakosechela jawo jichiwa jelewu ni jakupweteke. Naga udindo wao uchiwa wekulungwa soni majiganyo gawo gachiwa gakupweteke. Ukusajigalila moto wejinji mlope kuti alinganye chida cha golide cha Mlungu pakulandanya ndi chida cha lilongo.

b. Wamakani Kapena Wakupikanila?

Chindu chawili ni yakuti katende wao pakwalinganya Mlungu. Naga ali wakuchelewa kulijiganya yakwajiganya Mlungu, nikuti ndawi jakulijiganya jawo jileupe nambo jipweteche. Wakoma majela akusajigala hamala jekulungwa ni moto wejinji kuti alinganye chisyano chakulimba. Wakulinganya yindu mpela ndolo akusakamulaga mwakusamala chenene kuti apinde golide jwanganimba.

Chisinsi chili pakuwa wakwitika ni kupikanila kwa Ambuje. Naga ali ayiche ni chijiganyo kwa wao, alijiganye mwa chitema. Akasanyinyilika kapena kuwa wangapikana. Naga atende nikuti mpaka takamulisye masengo moto wejinji ni hamala jekulungwa pa wao kuti walinganye kuwa mlongosi.

2. Ngosi Syangalepela

Kuli kulowela ganisya kuti naga uli mlongosi wangasosa soni kukula mu usimu. Kaganisye keleko katendekasisye kugwa kwa wandu wajinji.

Mchaka cha 1948, kwaliji kwenda kwa machili ga Msimu waswela mu chilambo cha America. Yaka ya panyuma pa ngongo ja chilambo chosope, jaliji ndawi jele Mlungu watendaga yamachili ni mpingo wakwe.

Pajakwanaga 1950, ma utumiki gekulungwa, gakumanyika gapundile 50. Gejinji galiji ma utuki gakwenesya utenda ni kuposya yilwele gagajenele pa chilambo cha pasi.

Nambo ga mnonope pe gatamilisye. Nambi ganego gapite kwapi? Ligongo chichi gasigele ga mnonope? Wakuwulala ali wajinji. Wajinji wawapite mu kulinganya kwa Mlungu walepele kuti asunje kuwilanjidwa kwao. Pana wajinji wakuwulala ali amalisisisye majiganyo ga ulongosi kulekangana ni awo wakwika.

Jwakutumichila Paulo wayimanyi yeleyi ni wawechete kuti “*Ngusatenda yeleyi kogopela kuti une jwene, junawilasile wane ku mpikisano, ndakusimanikwa kuti ndili jwangajenela kutenda nawo mpikisanowo.*” (1 Wakolinto 9:27)

Wajinji wakusasaka ulongosi akusatiga “ naga ngambe kuwupata udindo basi tisangalalaje” yele ngawa yisyene! Pakuti mlongosi ali mundu jwampaka asimane ni ngondo ni kulepela kwejinji mu usimu ligongo lya kuwonechela kwakwe ni kumanyika.

3. Mtengo Wakwe Uli Wa Penani

Kosechela utumiki kukusajigalila kulila kwejinji ni mayeselo gakupweteka (alole Ahebli 5:7,8). Ali lili ligongo akwakosekasya kuti tasimane ni yisausya yakusasimana nayo achimlongosi.

Ulongosi wa chiklistu ngawa wakusalala, jikusawa ngondo. Ali pa ngondo ni satana ni cilambo. Wamwiwasa mwawo, achimijawo ni aklistu wane wangapikanichisya. Pakonjehesya pa yeleyi akusagambigwa ndawi syejinji ni wandu wakutenda wiwu ni wakwete woga.

Yijikusala baibulo pa ngani ja Mose mu bu ja Numeli chili chilandanyo chambone cha yayikusatendekwaga mu ulongosi. Mose walongolelaga wandu wakwana 2,500 000. waliji wandu wakunyinyita, kudandaula ni mabosa ni kwimuchila. Wachiwonaga chakusimonjesya kaneko ni kudandaula ya chindu chine soni. Wajimuchilaga ndawi ni katema. Atamose akuluwao ni alumbuwo Mose wene wangambile ni kudelela ulongosi wakwe (nipo wapochele chilango chakwe).

Nganiyiwa yakusimonjesya kuti Mlungu wajigele yaka 40 kwakosekasya Mose kuti tawe Mlongosi. Mose akatende ngamala yaka 40 mwipululu mkulolela ngondolo sya akwegwe wao, ngamkanawa mlongosi jwa mkulungwa juwasuchile.

Mose ni Eliya waliji wandu wawili wawonechele kwa Yesu pa litumbi liwasindile uwoneche wa ngope jakwe. Kutyochela pelepa ni malemba gane tukusatiga kuti waliji achimlongosi wakulungwa mlope mu chilangano chakala.

Yisausyo yakusasimana nayo mundu mu ulongosi ukoneka mu umi wa Mose ni Eliya

- a. **Mose.** Atamose mose wakosechele kwa yaka yosope yila, yisausyo yatupile mwati mpaka **Mose wayiche pakum’wenda Mlungu am’bulaje.** Mundu jwangopopela chanti myi akawe umi wakwe uli uyiche pakusausya mlope.

*¹¹ ni watite kwa AMBUJE, “Ligongo cici andendele une yamti myiyi? Ligongo cici ngakusangalasisigwa ni une? Wawo ambele une ukumu wakwalolela wandu wosopewa? ¹² Ana unawece jemanjaji ni une, kuti wawojo asalileje kuti naleleje jemanjaji ni kwajigala kwawula nawo ku cilambo ciwatesile wawojo cilanga ni acinangolo wawo? ¹³ Une mpaka najipate kwapi nyama jampaka jakwanile wele wandu wosopewa? Jemanjaji akwamba kundilila une ni kuwendaga nyama. ¹⁴ Une jikape ngawa mkupakombola kwasamalila wandu wosopewa, yindupile kwamnope. ¹⁵ Naga mutandendele une ni mwelemu, conde andendele canasa ni agambe kumbulaga sambano jino, kuti une ngayiwona soni yakusawusyayo
(Numeli 11:11-15)*

Wele watamaje pa ulongosi akusamanyilila kuti yindu ya usito yayikusapagwaga mu ulongosiwo. Mose wakumudwe ni kutenda ligogo ni muyawelele yindu mwakuti wasakaga kuti awe.

- b. Eliya. Eliya soni wakwete ndawi ja yisausyo mu utumiki wao. Jayiche ali napundanganyape mu utumiki wao, pawawilasile moto kutyochela kwini ni kuwulaga aneneli wakwana 400 wa

Baala(mlungu jwa unami). Mwakudandawulisya ndawi syejinji, ndawi jakugwa mbwaji ni kufooka jikusayika mundu ali nakwelepe matumbi ga kupundanganya.

¹ Mwenye Ahabu wamsalile Yesebele wamkwawo, yindu yosope yiwatesile Eliya yila, ni soni kuti wawuleje wakulocesya wosope wa Baala ni upanga. ² Yesebele wamtumile mundu kuti akamsalile Eliya kuti, “Milungu tujimbulaje naga une ngangum'wulaga m'mwejo malaŵi ndaŵi mpela jinojino, mpela mumwawulajile wakulocesya wala.” ³ Eliya watesile woga, nipo watisile kuti awukulupusye umi wakwe. Wamjigele jwakutumicila jwakwe ni wajile kuyika ku Beeleseba, msinda wacilambo ca ku Yuda, wamlesile jwakutumicilajo kweleko.

⁴ Nipo Eliya wajesile ulendo wa lisiku limo mcipululu. Nipo pambesi pakwe, wajimi ni kutama pasi pam'bwilili wacitela. Wawendile kwa AMBUJE kuti awe, watite, “Yimbesisye sambano! Walakwe AMBUJE, angunde kuti une ngambe kuwa! Une ngaŵa mkwapunda acinangolo wangu.”

(1 Mafumu 19:1-4)

Ambuje wajanjile lipopelo lya Eliya nipo wamjigele. Wajigalidwe kwinani mu chigaleta pali papite yijuma chipopelele lyele lipopeloli.

Kwa une chili chilosyo chekulungwa cha chinonyelo cha Ambuje chakuti wakundile Mose ni Eliya kuti awe nawo petumbi pawasindile kawoneche kawo (alole Matayo 17)

Kwelidi pana mtengo wakulipila kuti mundu awe mlongosi. Naga kosechela kukoneka kuti kukusausya, agambe kumbuchila kuti: yakusausya yiyikusawaga mu ulongosi ukusapundaga magiganyo gagakumsawikaga mundu mu ulongosiwo.

B. M'DANI JWETU JWAKUSAKALA MLOPE

M'magongo jwakogoya mlope kwa mlongosi jwa mu mpingo ni msyenejo. Umi wakwe wa usyene ni ndamilo syakusaka yangalumbana ya mkati mwakwe akusawa mmagongo jwakusakala ni jwakunyenga. Amagongo wakwe wakusa ali wangasausya kwagomeka naga kulandanya ni jweleju. Mu mutwe ja m'bujo tuchilola chenene pa yeleyi nambo sano kwende tugambe kuyilola mwa chitema.

1. Yitega Yitatu Yakogoya Pa Ulongosi

Malo gatatu gakogoya gakusapatila sambini ni kugwila mlongosi jwa chiklistu ni **kunonyela achakongwe** (mtima wa chikululu), **kunonyela mbiya** (kusachilila kusichila), ni **kunonyela udindo** (kusaka kumanyika ni kulikwesya)

Yindu yiyikoneka yikusasimichisya yigakuti malemba pa 1 Yohane 2:15,16,
“¹⁵ Mkacinonyelaga cilambo capasi kapena yindu ya pasi pano. Naga mundu akucinonyela cilambo capasi, cinonyelo cakwanonyela Ambuje mwa jwalakwejo mwanjali. ¹⁶ Pakuti yosope ya pasi pano, **yilakolako ya mciilu, yindu yayikusakumbila meso, nambo soni kupocela ya umi awuno**, yosopeyi nganiyiwa yakutyocela kwa Atati, nambo yili yakutyocela ku ndamo jakusakala ja cilambo capasi

Pangali jwangawa mkutenda sele sambisi. Une jwangalitenda kuti ngawa mkulemwa soni nganisimaneje ni mundu juwatesile myoyo. Achimlongosi wajinji wa chiklistu akulepela ligongo lya syele sambisi

Mlongosi jwa lunda jwalijose akusamanyilila kuti naga ngakuligosa, jwanti kugwa ku jimo, kapena siwili atamose yina yitatu ya yitegayi. Yeleyi mwangakayichila yili mwa sambu syakangala kugwisya sasisasile pa Ahebli 12:1.

Malingana ni 1 Yohane 2:15, kusowa kwa chinonyelo kwa Atati kukusapeleka lipesa kuti chinonyelo cha ya pa chilambo chikule. Ayi yikusatendeka kuti kuwe kwangasausya kuti wao agwe, mlopelope naga ali pa ulongosi.

Kulijiganya ni kosechela mwakwanila pa ulongosi kukusasosekwa kola chikulupi changapendeka mwa Mlungu ni Malowe gakwe. Naga akwenda mwa chikulupi ngasawa wakogopa. Tachikombola kuwambala yitega ya sambu sya chikululu, kumbila ni kulikwesya. Sambu sitatusi sikusatyochelela mu mumtima wakuliwona kuti nganawa wambone, (wangali chikulupi ni kudalila pa Ambuje).

- a. Chikululu:** chikululu ndawi syejinji chikusatanda ligongo lya liwasa lyangaliwona kuti ali wambone (kulikayichila), lilikugwa ligongo lyangalipa ulemu achimisyene. Ayi yikusatendekasya kuti awe wakuliwona asyene ni kuwa wakulinonyela. Jwangakusangalala mwiwasamo yikusamsakalisya, ni mlongosi akusaiwona kuti ngakunonyeledwa soni ni akusajawula mmagasa mwa jwine jwakuwoneka jwakupikanichisya ni jwachinonyelo.
- 1) **Liwasa: chindu cha penani mlope.** Mlongosi asoseje ndawi jakutama ni wamkwkwe ni wanache wakwe. Aweje jwana lung'wanu ni wandu wa mwiwasa mwakwe. Yakusausya ni winji wa masengo ga ku mpingo mpaka yijigale malo gakuosekwa ga liwasa lyakwe.
  - 2) **Lilowe kwa wakongwe.** Wakongwe soni akwenela kuwa wakwayidwa, kupikanichisya ni kwakamuchisya walume. Walume taweje wana yindu yejinji yakutenda ni winji wa masengo. Mpaka aliwoneje kuti ali wakulepela kutenda yosope yakwenela kutenda ni mpaka akumudwe ni kola woga, kuliwona mpela ali jika ni kola ligogo. Mu ndawi mpela syeleso malowe gambone ni kwayidwa mwa chikondi mpaka kupeleche kulimba mtima kwa mlongosi jwa mpingo. Kupikanichisya ni chikamusyo cha wakongwe mpaka kumkulupusye mlongosi pamo ni utumiki wakwe.
  - 3) **Liwasi lyangatyoka.** Kugwa mu ngani ja chikululu jili ngani jakogoya mlope. Solomoni akuwecheta ya mundu jwakusagwa mu chikululu kuti, *“³³ Akusagamba kupata kuputwa ni kunyosyedwa; soni syakwe ngasisimtyoka kose mpaka kalakala”* (Miyambo 6:33). Yichijonanaga utumiki wao umi wao wosope. Mlungu mwa chanasa chakwe jwangalepela kumkuluchila mundu nambo “liwasi ni soni” yangamala. Kugwa mu chikululu kuchitendekasya kuti ajase yosope yakapatile mu yaka yosope yawele ali mkosechela kuti awe mlongosi.
- b. Kumbila:** Ungajikutila (chinonyelo cha mbiya) kukusatyochelela mu ungamanyilila kuti Mlungu akusapeleka. Mpela mlongosi jwa usimu akwenela kuti, “ asosesose kaje uchimwene wa Mlungu ni kulungamika kwakwe” ni naga atende myo, Yesu watite, “yindu yosope yene tachiyijonjehesya kwa wao.” Tachijonjehesya kwa wao yakulya, yakuwala, umi wambone, malo gagona, ni yakwendela yitachisosa naga akukulupichika pakuya malamusi gakupundila gagasile mu baibulo. Lyele lilamusu ni lyakuti: *“³⁸ Mpeleceje kwa wane mtuka mwakolowa magasa, nipo Mlungu tacimpa iyoyo peyo.”* (Luka 6:38)
- 1) **Alijiganye kupeleka.** Mpaka patachilijiganya kupeleka cha likumi mwakulupichika kwa Ambuje, ngasakuwona kupeleka kwa Mlungu pa yakusowa yawo. Tachimasya kulwesa kwa usauchi pakupeleka cha likumi cha yosope yiwapele Mlungu.

Apeleche ku masengo ga utumiki wao kuti akamuchisye asimayi ni wanache wa masije, wakulaga sikati jawo, ni Mlungu wapeleche chilanga kuti, *“nipo mlole naga ngimbugula yipata yakwinani ni kumgwicisya upile wejinji.* (Malaki 3:7-11)

- 2) **Wajiganye wane kupeleka.** Wao patandite kutenda yeleyi atande kwajiganya achimjawo wakululupilila kuti nombe nawo atande kutenda yalumo. Pakulijiganya kwika ni chalikumi ku mpingo, kulwesa kwa usauchi kuchityoka pa umi wao. Kupeleka kwa Ambuje kukusakasa machili ga sambu sya chinonyelo cha mbiya. Atendeje ndawi syosope ni alikulupusye ku yipwetesi yejinji. Alikulupusye ku usauchi. Awukulupusye mpingo wao ku usauchi pakuwujiganya kuti upelecheje.

c. **Kulikwesya.** Kulikwesya kukusayika ligongo lyangamanyilila chiuli waswegwe ni yiwakupanganyile Mlungu. Kulikwesya kuli kwangasausya kuti wandu wane akuwone. Nambo soni kuli kwausausya kuti tukumanyilile wachimsyewe. Kukusalilosya mu ndamo syakulitukumula. Kulitukumula kukusalosya ungamanyilila. Mundu jwakwete utumiki wambone ngakwenela kulitukumula. Pa Miyambo 27:2 akuwecheta kuti, *“Wandu wane amyamichileje, ngawaga mwasyene”*

Naga mundu akuliwona kuti akwenela kulijenesya kuti ali jwakutumichila, yigopolela kuti akusalikayichila msyene nipo akuganisya kuti wandu wane tamkayichile soni ni akwenela kulijenesya. Kulitamilila chili chilosyo chakuti mundu ali jwakulikwesya soni jwakulikayichila.

1) **Jwamasengo Ngawaga Jwakulamula**

Pa 1 Petulo 5:1-2 akuwecheta kuti, *“Menena ngwachisya achakulungwa wa mpingo wele wali pasikati jenu, une jwansili jwamkulungwa mjao. Une soni mboni ja masawusyo ga Klisto, nipo ngwembecheya kupochela nawo lumbili lwele lutuluchiwoneka. Mbeje wakuchinga wa likuga lyele Mlungu lyampele mmwejo. Mkatendaga mwangasachilila nambo mchisachililaga. Mgatende masengo genu, ngawaga pakuyichisya malipilo, nambo mwakusaka kutumichila.”*

Achimlongosi wasyene ngakusawa wakulamula. Akusakamula masengo mpela wamasengo wa wandu wa Mlungu. Ulongosi wa mu mpingo nganigawa malo ga ulamusi nambo malo gakamula masengo mwakulinandiya. Mlungu akusatulinganyaga m’we kuti tukole nganisyo syakutumichila. Yesu waliji jwakulitulusya ni kulinandiya mlope sikati ja wandu wosope. Mpela Yesu mlongosi msyesyene, nganagawambala masengo gane paganisya kuti gali gakunyosekwa paganichisya ni uchimbichimbi wakwe mpela mlongosi. Mlongosi jwangalikayichila jwangajogopa kutenda masengo gane galigose atamose ganyosyeche uli. Malowe gakuwecheta ya Yesu kuti, *“jwalakweju wakwete upagwe wa Mlungu chitandilepe, nambope nganalinga kukamulisya kuwa jwakulingana ni Mlungu, nambo walitulwisye msyene kwakumalilwa, pakulijigalila upagwe wa jwakutumichila, wapagwile ni kuwonela mpela mundu. Jwalakwe wasimanikwe jwakulandana ni mundu, ni wapikanichisye, walitulwisye mpaka kuwa, elo chiwa cha pa msalaba* (Afilipo 2:6-8). Yesu walimanyililaga nipo nganajenela kuti alikwesye.

Pa Yohabne 13 akuwecheta mwangasisa, *“Yesu wamanyilile kuti Atati wapeleche yindu yosope mmakono mwakwe. Wamanyilile soni kuti, watyochele kwa Mlungu, nipo kuti soni akuujila kwa Mlungu. Ni ligongo lyakwe pawaliji mkulya, Yesu wajimi ni wawusile malaja gakwe, ni wajigele nguo jakupukutula ni walitawile mchiunu mwakwe. Pawatesile yeleyi watasile mesi mu mu mbale, ni watandite kosya sajo sya wakulijiganya wakwe, ni wapukwite ni nguo jakupukutula jila jele jiwajitawile mchiunu jila.”* (Yohane 13:3-5)

Alolechesyelilowe lyakuti *“wamanyilile”* ligongo lyakuti Yesu **wamanyilile kuti waliji wani,** wakombwele kutenda masengo ga kapolo ni nganajogopa kuti wandu ngam’wona soni mpela

mlongosi. Aganichisye yeleyi ni ya achimlongosi wamagano wawale mikanjo jawo pane jagamba kulilochesya.

Kosya sajo sya wandu galiji masengo gakunyosekwa kwa ayuda mu ndawi ja Yesu. Galiji masengo ga kapolo jwa mnyumba. Mpela yatukusati kumpochela mlendo, myoyo soni mu ndawi ja Yesu, wajojesyaga sajo sya mlendo pa kumpochela.

Kojesya sajo galiji masengo gangakumbika. Misewu jaliji ja liwundu. Nambo chakusakala mlope nganiluwa luwundulo. Jele ndawiji wandu wajendaga pangamila, bulu ni ngolo. Yachimanyichile kuti mundu jwa paulendo jwapakala ndotosi sya yele yanyamayi mu sajo syakwe. Kuchapa sajo wamlechelega kapolo jamwana mlope ligongo jwakamulaga yosope ya mu mseu. Gele masengoga watiga gangajenela kamula msyene nyumba jwali mundu jwambone.

Nambo Ambuje wetu, asyene uchimbichimbi wajineme ni kamula gele masengoga. Malamusi ga machili ga kuwa wakulijiganya gali gangausya kugapikanichisya. Yakomboleche uli kuti jwalakwe, juwaliji Ambuje ni Mwenye jwawo kojesy ndotosi ku sajo sya wakulujiganya wakwe?

Watesile ligongo wamanyililaga chiwaliji. Wayimanyi kuti Atati wapeleche yindu yosope myala mwakwe. wayimanyi kuti watyochele kwa Atati, ni kuti waliji mwanache jwa Mlungu ni Mkulupusi jwa chilanga.

Wayimanyi kuti tawujile kwa Atati patasigomeche sambu, chiwa, ni malembe. Nganasosa kuti aliloche msyene kwa wandu. Umi wakwe walochesye kala chiwaliji kwa wandu, welewawakwete kupikanichisya kwa usimu.

2) Pangali masengo gakunyoseka

Mundu jwanganakoseka kutenda masengo galigose, atamose kulingana ma payipi ga ku chimbusi gekasiche (naga kuli kwakusosekwa) nganakoseche kuwa mlongosi. Naga ukuganisya masengo gakulinganya ku chimbusi gali gakunyosekwa kwa ugwe mpela mlongosi nikuti ngawukulimanyilila wasyegwe. Soni naga ngawukulimanyilila kwa mpeka kulepela kutenda masengo gakuwoneka gakunyoseka, ligongo lya Mlungu, komboleka satana kukugwisya pa ulongosi wakwe.

Mlongosi aweje jwakoseka kutindiwala sikati jwa wandu wakwe ni kojesy sajo syawo naga akusaka kuwa mpela Yesu. Pawalimanyilile kuti waliji mwanache jwa Mlungu Yesu wakamwile masengo galigose. Ayi yili yelekangane ni mtima wakusosa udindo wa achimlongosi wangamanyilila.

3) Asose Kutumichila

Wane wawechete chenene kuti, “naga kum’wona mundu ali mkososa udindo, amjogope-tatandisye yakusausya. Naga kum’wona jwine ali mkusosa kutumichila, amkwesye – tayikasye majali”

Tusoseje kutumichila ngawa ukumu. Mu ulongosi wa mu mpingo chinonyelo cha ukumu chikusajonanga wandu wajinji. Malowe gakuwecheta kuti, “*jwakusosa masengo gakuolela pa mpingo, akusosa masengo gambone*”

Nambo naga lisosa lyawo lili lyakuti akole udindo ni ukumu, ngawaga kutumichila nikuti kugwa kwao kuti kwachitamile mpela mukwawelele kwa satana.

Mlongosi jwa mpingo akusapundanganya ligongo akusamanyililaga ya kulikwesya, kukusawaga mu mtima mwakwe. (Aloma 7:14-24). Akusajendaga ali akwete mtima wakupesya, kusosaga ali apundile mu kutumichila, ni akusayiwambalaga yindu yele yakumtendekasya kuti aliganichisyeje mwakupunda mwakajenelele

C. KULIKWESYA: NDANDILILO JA SAMBI

1. Yimanyisyo ya kulikwesya

Yilosya yangawonechela ya kulikwesa yili yangasausya kuyilanjila naga uli uyimanyi. Apa tusale yiwili kapena yitatu:

- a. **“Une ndili jwakusosekwa.”** Kuganisya kuti wandu kapena masengo gane ganandipe ni msingu wao. Kapena kuliwona kuti ali wakusosekwa kupunda wane ligongo akwete udindo.
- b. **“Ngusaka andumichileje.”** Kupochela ulemu wapedela mpela mlongosi ni kutumichilidwa ni wane mmalo mwakulipeleka kukwatumichila wanduwo.
- c. **“Une ni jumbundile.”** Malowe gakutetela kuti, “tukaliganichisyaga m’we kuwa wakupunda mlope” (Aloma 12:3). Kulikwesya kukusatanda kutulamula pa ndawi jitukuliganichisya mwakupunda muyeso. Yeleyi ni yindu yine yikusatulosya kuti tutandite kulwala ulwele wa kulikwesya.

Mlungu akusawengana ni kulikwesya ligongo jili ndandililo ja sambu. Satana wagwile ligongo lya kulikwesya. Pa Ezekiyelo 28:18 akuwecheta kuti, “Mu mtima mwagumbele ni kulikwesya ligongo lya kusalala kwenu, ni ligongo lyakwe namponyisye pasi”

A Hava wagwile satana ali walambisye kuti alikwesye pawasalile kuti “...*timchiwa mpela Mlungu.*” (Genesis 3:5). Kulikwesya kukusatugwisyaga mwangalepela. “kupoka kukusalongolele mundu ku chonasiko, soni mundu jwa mtima wakulikwesya tachigwa” (Miyambo 16:18).

2. Kulikwesya kuli kwakogoya.

Kulikwesya kuli kwakogoya ligongo kwangowonechela. Kulikwesya kuli mpela likonde sikati ja mbeju. Kukusakula ni konanga yosope naga ngatukutende chindu chinechakwe chambone kuti tukulekasye.

Komboleka kutanda mpela mlongosi jwa kulinandiya ni kuyiwona mpela kuti ayimanyi yosope ya kulinandiya. Naga wao akupoka ligongo lya kulinandiya kwawo, nikuti nganawa wakulinandiya.

Kupoka kukusajonanga. Ali ni ligongo lili lisosa lya Mlungu kuti wanache mu mpingo ajigaleje udindo panandi panandi kuti akule mu kulinandiya kogopela kuti ata konasika ni kulikwesya.

Malowe pa 1 Timoteyo 3:2,6 gakuwecheta kuti, “*Jwakulongolela....akawa jwagambile kutanda kulupilila kwene, kogopela kuti ata kunyosedwa(kutanda kulikwesya) ni kugwa mchitega cha satana.*”

3. Awambale masimbo ga kulikwesya.

Naga kulikwesya chili chindu chakusausya kuchimanyilila soni mdani jwakwika panandi panandi, ana mpaka tum’wambale chamti uli? Ana mpaka tuli tetele uli kwa asi sambu syamti mpela lijokasi? Ayi ni yindu ya mpaka tutende kuti tuwambele kutejedwa ni mdani jwamkulungwa jwa achimlongosiju;

a. Atame chiwandika ni Mlungu. Awe chiwandika ndawi syosope ni Ambuje Yesu kupitila mu kupopela kwangalechesya, kulijiganya malowe ga Mlungu mwakulipeleka, kugaganichisya malowe gakwe. Ayi tiyatendekasye kuti wao aganichisyeje ya uchimbichimbi wakwe ni kwakamuchisya wao kuti akole nganisyo syambone sya kusosekwa kwao.

b. Apopele ni kulijima kulya. Naga mu umi mwao mwana kulikwesya, amalane nako. Mwenye Daudi wawechete pa Masalimo 35:13 kuti, “*nalikalalichisye ngalya chakulya*”

c. Awandikane ni wandu wane. Ulongosi ukuwatyosya wao sikati ja wandu. Baibulo jikuwecheta kuti, “tupelenganyeje mu mkusyowekana” (Masengo 2:42). Aweje wakuwandikana ni wandu wele watiwakunde kuti wasalileje wao yisyesyene ya umi wao – mwakwajamuka naga kuli kwakwenela. Mlongosi jwangasalilidwa yisyesyene kutyochelela

kwa achimjakwe wakulupichika, mpaka aleche kuganisa chenene ni kutanda kulikwesya. Mpela mwakusimichiya Mlungu mbuku ja Yelemiya kuti, “Mtima wa mundu chili chindu chakunyenga mlope kupunda yindu yosope, kusakala kwakwe kuli kwangapikana mtela kula.” (Yelemiya 17:9). Nditu m’we mpaka tusonechele ni kulikwesya naga nganitikola chitetelo cha achimjetu.

- d. Akasakamila udindo.** Pa Masalimo 75:6 akutusalila kuti, “Pakuti kulamula kukusatyochela kwa Mlungu” Mlungu tachakwesya wao ku malo ga ulongosi gawalinganyichisye atamose yindu yili mkusausya chamti uli. Apamanyi pali ni tachakwesya pa ndawi jakwenela (1 Petulo 5:1- 6).
- e. Arose kupunda kwa wane mpela jwaktumichila.** Jwaktumichila jwambone akusaso kuti wakwatumichilawo apundanganye. Naga apundile nikuti ni wao wakwe apundile. Naga aganichisye ya kupunda kwao, kuwe kwangasausya kuti akumulwe ni kulikwesya. (alole Afilipi 2:4)
- f. Akole utumiki wakojesya ngongolo.** Ndawi syosope naga mundu apochele masengo ga utumiki, masengo gakwe gandanda kuweje koesya ngongolo sya wandu watiwatumichileje. Naga pali pana wandu wajinji nikuti, achimlongosi wane ajimileji wandu wosope nipo jwakusagulidwa kulongolelajo wachapeje sajo. Naga ukangani uli ubuchile mu mpingo, mwambo wakuchapa sajo uli wambone pa kumasya ukanganiwo, ligongo ukusakasaga kulikwesya kukuli kunyuma kwa ukanganiwo. Achalume achapeje ngongolo sya achalume achimjawo ni achakongwe sya achakongwe.

D. KUMALISYA.

Kuti akulupuchisye ku kulepela kwakwika ligongo lya kulikwesya awalanje ali lipopeloli mwakwesya kwa Ambuje sano jino:

Ambuje Yesu, watesile chilanga kuti tachilongola une mu litala lyagoloka, ni kunjenjela une ku yakusakala yosope. Andende une jwamasengo jwakusaka kuti mbe. Asunje ku sambu sya chikululu, kumbila, ni kulikwesya.

Awungunye mtima wangu ni kulochesya sambu silisyose mwa une syakuti ngangusimanyilila.

Angamuchisye kupochela chamuko chilichose chitayiche nacho wandu wane kwa une.

Ambe chisyowelo chakunda kwamuka kwao. Sikomo pakundenda kuwa jwaktumichila jwakulinandiya mpela wao. AMENI!

CHAPTER 7

ATILE CHIKULULU

Malowe ga ndanda.

Upile wakumtumichila Mlungu mpela mlongosi uli wekulungwa, mlope mlope asino ndawi sino. Tuli mu ndawi sya yagowola ya kumalisya. Ndawi jele wandu wajinji tachijinjala mu uchimwene wa Mlungu kupunda kutandila ndawi ja Pentekoste mpaka sano jino. Mlungu akusosa wandu wakusaka kuleka yindu ‘yawanache’ ya pa chilambo chino. Yesu akupeleka likongwa lya umi wetamilichiche wa wandu wakusaka kwinjila chivanja cha wandu wa machili wakwe.

Achalume wajinji akusagwa naga ali apatile udindo, kupunda pa ndawi jakukosechela kuwa achimlongosi. Satana alipele masengo gakonanga waliwose mu ulongosi wa chiklistu ni apatile jwakamuchisya jwaktutama mu umi wetu wa chilu.

Mlungu pakwalinganya achalume ni achakongwe kuti apundanganye mu masengo ga ulongosi, akusiwalimbisya soni kuti apute ngondo ni satana ni kumgomeka.

Atamose yili myiyi wajinji akulipeleka ku mayeso ga chikululu ni akusajinjila ku gulu ja wandu wawulale. Chakulinga mu lijiganyoli ni kusala mwa mpaka awambalile chipisya changajenelachi, ni kupeleka mitwe jakusosekwa kobasi kwa achalume kuti apundanganye.

A. CHIKULULU: KUGWA KWA MLONGOSI.

Chikululu chiwele chindu chagwisya achimlongosi wa chiklistu, nambo mu asino ndawi sino yipundile mlope. Kulimbana ni mawasa pamo ni mkamulano mu ulombela sano jili ngondo jakogoya.

Chilambo chapasi chikwiganya ya ndamilo sisikuti chikululu, mase ni gonana achalumepe kapena achakongwepe ngawa kulemwa. Sambu syakuti kalako syajonasile yilambo ni chitukuko akusaitenda kuti sili ndamo sya ufulu ni umi wasambano. Mu madela gane yiwulili ya wandu wangawala akuyisumisya palipose mwakuti atamose wanache wamwana mpaka akalisumile. Chakulya cha ndamilo sya chikululu chiyiche pa chilambo. Uneneli wa Paulo wakuti achalume tachikumbilana achalumepe uyiche pa chitepo. Wandu wajinji pa chilambo akusanyosa liwasa ni kusagula gamba kutamila pamo ni kutenda ya uhule. Wakwenesya ngani wangampanya Mlungu akusaweche ni kulosya ya chikululu mpela yangali kandu. Nambo mbili ni baibulo jakwe jikulosya kuti – jwamlume ni jwamkongwe wakutama mu liwasa mwakulupichika kuli kutama peko kwambone.

Yosopeyi yikusapeleka masengo gejinji kwa mlongosi jwa chiklistu. Ligongo lya udindo wakwe akusasimana ni yindu yakuti yikusamjausya ku mayeselo ga chikululu ni kulepela. Ungaganichisya soni wa wandu wane kukusatendekasya kuti jwalakwe awe pa ngosi.

1. Chikusatendesya chikululu

a. Kulikayichila wasyegwe. Jwamlume pakusagwa mu chikululu, ikusalosya kuti ngakulimanyilila msyene. Kulikayichila(kukuli kusowa chikulupi ni ngadalila pa Mlungu) ni kukusatandisya yikululu yejinji. Achalume wane akusaganisya kuti talilosye kuti wambone kutama nao pakulunguka mwangalondeka ni a achakongwe. Kwele kungulukaku ndawi syejinji kukusayikasya chipwetesi chakogoya cha chikululu. Naga ngatukulimanyilila kuti tuli wani nambo soni chakulinga cha Mlungu pa umi wetu, tutande kulikwesya, ni tutande kumbila kuwa wakumanyika. Sano pakusaka kusisa kulepela kwetu, tukusatanda kulilapilila ni chakulinga chakuti wandu atuchimbichisyeje. Pana chindu chine soni chichikusatendesya kuti wandu agwe mu chikululu.

b. Liwasa lya Kulikayichila. Ndamo syakusakala sikusatyochela mu kulikayichila mpela mundu jwakulikwesya, myoyo soni chikululu chikusayika mu liwasa lya kulikayichila. Nganiyiwa yakusisika kuti ligongo chichi wakongwe kapena walume wakulupilila Mlungu agwe mu chikululu. Yalakweyi yikutendekwa ndawi ni katema nipo ndawi syejinji magongo gakwe gakusawa gangalekangana. Naga sambu jajisasile mlope mu baibulo kupunda sine ni sambu ja chikululu. Mwenye Solomoni waweche kwa “wachinyamata” kumsalila kuti awe jwa kuligosa mu mkamulano wakwe ni achakongwe. Pa 1 Wakolinto 7: 1-7 malowe gaketujiganya kuti tukoleje mkamulano ni kupikanganana ni achiwamkwetu kuti tuwambale chikululu.

Nambope wandu wakutumichila wangasaka kupikanila misyunguji ni akusaja gwa mu yitega ya satana. Yakutesya chansa ni yakuti yeleyi yikutendekwa pa ndawi jakuti ku

mgunda wa Mlungu kukusosa wandu wajinji kuti akagowole ma umi gejinji gagakoseche kupochela malowe.

Chakulinga cha Mlungu kwa walume ni chakuti atame mwakulupichika ni wamkwawo. Ngatenda yeleyi sili sambu.

Baibulo jikutujiganya kuti tuchipata lukongwa, kwikutila ni kwanilidwa naga tuli mkulingana mawasa getu chenene

Mlungu walinganyisye kuti walume ni wakongwe akamulaneje mu umi, kutendela yindu yimo ni kwikutila kwakusakusosaga mu liwasa. Myoyo nikuti mwangali kwikutila kapena kwanilidwa pakutenda chikululu. Wakusatenda chikululu, wana wawili akusawaga wana woga, ngajikutila soni kumudwa. Mkamulano wa chikondi ni kulipeleka yiyili mwiwasa lyakogopa Mlungu yikusapeleka kwikutila kwela kwangawoneka kwa wakutenda chikululu.

Yangasosekwa soni kusalichisya kuti liwasa pelyo lilikulinganyidwa ni kusamalidwa chenene ni lya kusajikutila nalyo mundu. Mwiwasa mwakumenyana ni kutumbila mwangajikutila.

Satana akusawikaga yitega kwa achimlongosi wakusalepela kulingana yakusosekwa mu liwasa lyambone.

B. CHAKULINGA CHA MLUNGU MWIWASA

Mlungu wawechete kuti, *“Nganichiwa chindu chambone kuti mundu awe jika.*

Tinampanganyichisye mjakwe jwakuti amkamuchisyeje” (Ndandililo 2:18)

1. Tukwenela kuwa wakamuchisya.

Mlungu watandisye liwasa ligongo walume ni wakongwe nganawa wakwanila pajikajika. Akusosa jwakamuchisya kuti apundanganye mu yakusausya yiyipali mu umi. Pa Mlaliki 4:9-12 akuwecheta kuti, *“Kuli kwambone kutama wandu wawili kulekangana ni kutama jikape, ligongo masengo ga wandu wawili gakusapindulisya. Pakuti jemanjajo naga akugwa jwine tachimjumusya mjakwe, nambo naga jwine akugwa ali jikape, nikuti yisawisye. Mundu jwine komboleka kumpunda mjakwe jwali jikape, nambo naga akuwa wawili jemanjaji tachilimbana nawo.*

Apa akulongosola yiwasachile Mlungu mu liwasa, jwine kumjimusya mjakwe ni jwine kumkamuchisya mjakwe. Mlungu pawalinganyisye wakongwe ni kwapa walume, wasachile kuti awe wakwakamuchisya. Mwakutesya chanasa, a Hawa mmalo mwakwakamuchisya Adamu kwanilidwa chakulinga cha Mlungu, wakamuchisye kugwa.

Satana wapatile jwakamuchisya mwa a Hawa. Satana ngamkanamjonaga Adamu pameso ni pameso, ni wapitile mwa wakongwe kuti *“wakamuchisye.”*

A Hawa waliji wakamuchisya – nambo wakamuchisye chakulinga cha satana mmalo mwa chakulinga cha Mlungu kapena Adamu.

Paliji pana jwakulalichila jwine juwawilanjidwe ni Mlungu soni wagumbalidwe ni machili ga Mlunguu. Ambuje wam’bugulile ma upile gakutumichila gakusimonjesya. Yilambo ya kusa yakosechelaga kuti tayiche kutumichila. Utumiki wakwe waliji wakuti uchenje ma umi ga wandu wangawalanjika. Nambo ndawi syosope chindu chelechi chatendekwe. Chili chisigele chijuma chimo kuti ajawule, wamkwakwe akusatanda kumsausya kuti akajawula. Itendo yawo yatendekasyaga wanache kuti nombe nawo ajumuchile ni kuwa mbali ja mama wawo pakulimbana ni walumewo mpaka basi wajimikaga msonganowo. Yaley yitendekwaga ndawi ni katema mwakuti wandu walesile kumkulupilila mtumiki ju. Wam’bonaga kuti ngana jwakulupichika. Nganasunga malowe gakwe, wawechetaga nambo nganakwanilisyaga.

Nganamanyililaga kuti mjawojo walekasidwaga ni wamkwakwe, wawatendega mpela a Hawa wawakamulisidwe masengo ni satana pakulekasya utumiki. Ngukulupilila kuti pana yejinji yiyili mu ulamusi wa satana yakuti yikaliji pasi pa Yesu akawe mjetuju wajawulaga ku malo gakuwachilaga.

Ngusimonga kuti achalume alekasisye uli masengo ga achiwamkwawo, soni achakongwe kulekasya utumiki wa achiwamkwawo, pa kulipeleka melepe kuwa wakamuchisya satana – kuti akwanilisye yindu ya kulinonyela kwao.

2. Tugawaneje ma udindo

Mu chikalata chandanda cha Petulo, akulemba mlope ya mkamulano wa mu liwasa lya aklistu (1 Petulo 3). Chili chakutesya lungwanu kuti ndawi syejinji baibulo pajikuwecheta ya mkamulano wa mwiwasa, jikusatanda ni kusala udindo ni masengo ga wakongwe kaneko ni kuwecheta ya walume.

Nganiyiwa yakusimonjesya ligongo *“nambo soni ngawaga Adamu ni uwalambusidwe ni satana jula nambo jwamkongwe ni juwalambusidwe nipo wakasile lilamusi lya Mlungu.”* (1 Timoteyo 2:14). Ni tukulola kuti wakongwe wana udindo wa penani wakutama mwakwenela mu liwasa. Naga ali atesile myo ni kuti liwasa mpaka liwe lyambone, lya mkamulano mwakuti lisosa lya Mlungu mpaka litendekweje. Naga ngakutenda lisosa lya satana mpaka lipunde, mpela mulyatendele kwa a Hawa. Satana, kupitila mwa a hawa wasokonasisye kuwilanjidwa kwa Adamu nipo Adamu wagwile. Walume akajigala yitusasileyi ni kupata pakulambuchisya ya kulemwa ni kulepela kwao kuti akwanilisye udindo wawo pa liwasa. Walume akwete ma udindo gakulandana pane gakupunda ga wakongwe. Malowe pa 1 Petulo 3:7-9 gakuwecheta kuti, *“wanganyamwe achalume walombelemwe, mbajilwene kutama ni achiwamkwenu ni umanyilisi usyene kuti ali mtundu wakulopotoka. Mwatendeleje uchimbichimbi, pakuwa nombe nawo tachipochela pampepe ni mmwejo mtuka wa umi wakutyochela kwa Mlungu. Mtendeje iyoyo, kasikawoneka kane kakumkelekasya mapopelo genu... Wosope mbeje wa mtima umope wakusamuchisya. Mnonyelaneje mpela wa nakajumo. Mbeje eakutendelana chanasa, nipo soni wakulitulunya. Pakumtendela wandu yangalumbana kapena kumtukana mkasimwawuchisya, nambo mnope mnope mwapeje upile, pakuwa Mlungu wambilanjile mmwejo soni ndamo syelesi, kuti mpochele upile wakwe.’*

Walume ni wakongwe wana wawili akwete udindo wakutama mwa chikondi ni kusamalilana mnyumba. Wakongwe kupitila mu msimu wa kulipeleka, kufasa ni kupikanila – nipo walume kupitila mu kujigala udindo wakulola kuti ya mbiya, umi ni yakusosekwa pa nyumbapo yipali.

C. KUMPA SATANA UPILE.

Naga mu liwasa mwanjali mkamulano, nikuti chikamusyo kulimbisya mtima yakusayisosa walume kutyochela kwa wakongwe pakusawaga pangali. Wandu akusatanda kupikana kanidwa, kulikayichila ni kulepela. Pa jele ndawijo wandu wa mwiwasa akusawaga wang’andila kwa satana. Aole chilandanyo achi.

1. Satana akusataga udaninga(chitega)

Wao ali wakulalichila ni Mlungu atandite kwajaliwa. Utumiki wao utandite kula. Kaneko atandite kusosa ndawi jejinji kuti akombole kwanyilisa kutenda yosope. Achi chisauyochi chikusayika mwachitema kwetuwe watuli wangakombola kugawa ndawi jetu chenene soni wangakangala kwapa wane masengo. Sano akwete yejinji yakuti atende ni ngakukola

ndawi jakuti atame pa mlango. Atamose ali pa nyumba ngakuwaga ali mkupumula mpela kala. Agamba ganichisya yindu yayikutendekwa mu utumiki wao, kapena nganichisya kuti atende uli kuti utumiki wao ukule kapena majiganyo ga baibulo.

a. Kulikwesya Mu Utumiki

Sano atandite kwikutila ni yiyikutendekwa mu utumiki wao. Ayi ngawa yakusimonjesya ligongo Mlugu walinganyisye kuti achalume asimaneje lukongwa mu masengo gam'wilasile kuti atende. Mlungu pakwakamulisya masengo mlope, akusapata kwikutila mlope kupunda kala kose. Nambo ngayikusawa myo ni achakongwe. Elo atamose wakongwe akusapata kwikutila ku masengo, nambo mlope mlope kwikutila kwao kukusatyochele mu kunonyeledwa ni kusamalidwa ni wamkwao. Pakutanganidwa mlope mu utumiki wawo yindu yine yakogoya yikusatanda. Pana ndawi ata ali asosile ngakombola kutama ndawi jejinji panyumba. Yele yikusatendekwa mu masengo gawo mpela mlongosi kapena jwakwiganya.

Nambo kulikwesya mpaka kutande kwinjila mu masengo gawo. Mpaka atande kuliwona kuti utumiki wao ngawa mkwenda pali pangali wao. Naga alepele mu masengo gawo gakwajiganya wane kutenda utumiki, (Aefeso 4:11) tatende kutenda masengo gakuti mundu jumo ngawa mkutenda.

Apa sambno ni pakusayika pa ndime ja kuleka kulola Mlungu agamba kwakamulisya masengo ni kutanda kulikwesya. Akusalinyenga kuti utumikiwo ukula ligongo lya kombola kwa wao. Akusalikwesya ligongo lya kutanganidwa kwao, kusosekwa kwao ni kukula kwa kuliwona.

b. Ndawi Ja Mnono Panyumba

Pa ndawiji yindu yichenjile panyumba jawo. Pakonjehesya kutama ndawi jamnono panyumba, kutama kwao kwanganonyelesya.

Komboleka kuti ngakumanyilila kuti wamkwawo nganawa wakusangalala mpela muwawelele kala. Sano ngakuwechetana mlope. Ali nalombape wanonyelaga mlope nipo walochesyaga, nambo sano akuliwona kuti nganawa wakusosekwa mu umi wao, kupunda yindu yine.

Lisiku line pakuja kunyumba, wamkwawo akutanda kalipa ni kuwecheta yejinji. Naga ali wangawecheta, tagambe kutumbila ni kunyinyilikaga. Akusosa ndawi jawo ni kuti wapikanile.

Wao ngakuyimanyilila nambo utumiki wakuti wasangalasyaga jemanja sano uli mpela awele ajawo ni chakulimbana nacho. Akuliwona kuti akwenela kupikasana ni utumiki kuti anonyeledwe ni kusamalidwa.

c. Kanidwa ni Wakongwe.'

Sano wao ni akusatanda kuganisisya kuti "wakongwewa akukana lisosa lya Mlungu." Atamose akulinga kulosya chinonyelo ni kusamalila nambo sano liwasa lyawo likosanasika panandi panandi. Akutanda kwawona wamkwao mpela wakusausya, wangasaka utimiki wao. Akuwa mpela akulamula kuti, 'timsagule une kapena utumiki wenu'

Jwamkongwe jwalunda ni jwakupikanichisya akusamanyilila chachikutendekwa.

Akusalinga kwasimichisya wamkwawo ya chinonyelo ni chikamuchisyo chao. Kaneko ni akusalongosola yayikuti kwapeteka mu umi ni kulinga kwawenda walume kuti wapikanichisye lisosa lyao.

Nambo ndawi syejinji wakongwe yikusiyapwetekaga mlope mwakuti wangakombola kamulisya masengo lunda. Mmalo mweke akusawa wakupya mtima ni kwakana walume – kukuli konjehesya konanga yindu. Payikoneka mpela ayiche pa malo ga utumiki gawagasakaga wosope kwineku yikoneka mpela kuti wakongwe wagalauchilel.

Mwachimanyichile umi wakutama malo gamo mpela walume ni wakongwe ngaukwenda chenene. Akuliwona mpela ngakusosekwa soni panyumba. Pa mlango ngapakusalala soni mwakala. Atamose yeleyi yikusapweteka, wao tayiwambale pakulitanganidwisya mlope mu utumiki wao.

Sano akuyiwona kuti atamose utumiki ukwendepe chenene ngayikamuchisya paganichisya kuti akukanidwa ni wamkwawo. Kulikayichila kwao kukula, ni atandite ngasangalala mu umi wao, kaneko satana ni akusawika chitega chakwe chakumalisya. Payikusakala yindu kunyumba jawo, chinechakwe chitandite kwinjila mu nganisyo syao. Kulikwesya kwao kujonasiche ligongo akanidwe ni wamkwawo, nambo ngakukombola kuyiwona kuti nombe wao pana chiwatesile kuti yindu yisakale. Ngawa mkwitichisya kuti kwekulungwa wakulemwa ni wao. Ni akutanda kwagamba wamkwawo kuti wangasaka kwapikanichisya.

Komboleka ganisya kwene kuti wamkwawo ngwakwasaka soni. Yikwapweteka mumtima. Akusosa jwine wapikanile. Komboleka soni ganisya kuti akwenela kulosye chilumelume chawo ni kulosya kuti pakanidwe ni wamkwawo, ni mwakuyiwonela, ngawa kuti chilumelume chimasile.

2. Atanjile Mchitega

Mpela mlongosi jwa mpingo, akusijiganyaga wandu wajinji. Pakuwa ndawi jelewu ku utumiki, wandu akusawechecha ya yisausyo yejinji ni wao. Ni mwa wanduwa, watupile ali achakongwe.

a. Jumo jwa wakwiganyidwa.

Ligulo line lyambone, chine chakwe chitendekwe. Ngawa kutanda kum'wona jwele msimayiju iyayi. Atamose ali gulu ja wandu wakulipeleka mlope mu mpingo, awele ali mkulaga kwa ndawi jelewu, ligongo lyakulombela mwa chitema, kwa walume wangakulupilila soni wakumwa ukana.

Ayiche kuti wajiganye kuti alimbangane mu chikulupi ni kula mu usimu atamose akusimana ni yakusausya yangawechechete kuniyumba jawo. Kuwecheta kwa wawo kwakamuchisye ni kwapa mtendele.

Sano akukulupililana mlope mwakuti wawo asachileje ali awecheta ya yipwetesi ni yakusausya yakusimana nayo. Mu kuwechetana kwao ayiweni kuti ali wakongwe wakupikanisya mlope, mwine kupunda soni wamkwawo.

b. Chikutendekwa changajembechela

Mwine yindu yasawisye mlope kunyumba masiku gapitega, kapena ayiweniji kuti wamkwawo wakanile mlope kupunda mowa gosope. Chakusimonjesya ni chakuti, kuwecheta ni aju msimayiju kuwele kwakusangalasya mlope. Ni pamagongo gangamanyika, changachijembechela chikutendekwa. Kanga kumkwaya jwine pakumpembeka kapena, kulolegana mwa chanasa, kukupeleka utenga wakusakana, kaneko myasi ni yiilu yikolela moto.

Apano ali wafooche kala ligongo ni mwayiwelele yindu kunyumba. Machili gakulichenjela pangali, nambo soni ali jikape. Satana akutejekula chitenga chakwe kaneko, akuliwona kuti akumulene. Aku kukusawa kutanda kwa yikululu yejinji yitatendeje. **Agwile mu sambu sya chikululu!**

c. Mpaka yitendekwe kwa jwalijose.

Ngani aji jili jakwamba ganichisya. Jityochele ku ngani syakulandana sasasile achimlongosi wa mu mpingo, wajonasile utumiki wa umi wao wosope pakusaka kwanilisya lisosa lya chikululu. Yeleyi mpaka yitendekwe kwa jwalijose jwangakusamala.

Jwakugwa mu chitega cha satanachi akusalinga kulichenjela msyene. Akusati wakulemwa ni wamkwakwe kapena jwamjiganyisyejo kapena kusala yindu yejinji. Naga ali jwa lunda, tapesye sambu syakwe, ni kumlanjila jwakulemwa msyenyene: jwali chilakolako cha chikululu chakwe. Mpela muyiwelele mu ngani jetu, chikululu chikusatyochela mu kayichila chikondi mu liwasa lyetu. Kwele kayichilaku kukusiyika ligongo lya kulelechelela ni ngasamala wamkwakwe ni liwasa lyakwe.

D. MKAMULANO WAKUSOSEKWA MLOPE

Mkamulano wakusosekwa mlope kupunda wine uliwose, kwa mlongosi, pambali pa Mlungu, ni wamkwakwe. Pa Ndandililo 2:24 Mlungu akuwecheta kuti, “*Ali ni ligongo lyakwe mundu jwamlume akasatyokaga kwa babagwe ni mamagwe ni kuja kulumbikana ni wamkwakwe ni kuwa chilu chimo*” Naga Mlungu amsagwile jwamlume kuti atame ni wamkwakwe, udindo wakwe wandanda uli wamkwakwewo. Nganiliwa lisosa lya Mlungu kuti chinechakwe chijinjile sikati ja mkamulano welewu.

Mlungu jujojo juwawilasile wao ku utumiki wapele wao wamkwawo ni akwalamula wao kuti wanonyele (Aefeso 5:25). Akwalamula kuti chinonyelo chawo kwa wamkwawo chiweje chakupunda chalichose kuleka Mlungu pe basi.

Amanyilile achi! Kwa wamkwawo pangali kulekangana kanga gali masengo gawo gagakujigala chinonyelo chakakwete pa wamkwawo kanga wakongwe wane pangali kulekangana. Mu yosope akusayiwoona kuti ngakunonyeledwa ni wangayiwoona kutindana.

1. Wanonyele Wamkwawo Mpela Yiwatite Klistu Pakuwunonyela Mpingo

Ngawa kuti Mlungu akusagamba kutulamula kuti twanonyeleje wamkwawo, nambo soni akutusallila yatujile pakwanonyela. Pa Aefeso 5:25-31 akuwecheta kuti, “*achalumemwe, mwanonyeleje achiwamkwenu, mpela yila Klistu muwawunonyelle mpingo, ni walipeleche ligongo lya mpingowo kuti uwe wakwe wakwepe.wawuswejesye...wangali chilema kapena ngwinyata, kapena kandu kane kalikose kakuwusakasya, nambo uli wawuswela ni wangali chipasipasi...*

“Iyoyopeyo soni achalume akuwajilwa kwanonyela aciwamkwawo, mpela mwele wanganyawo achimsyene akusayinonyelaga yiilu yao. Pakuti pangali mundu jwakuwenga ni chiilu chakwe, nambo akusachilisya ni kuchisamalila, mpela Klistu nombe nao yakuwutendela mpingo wakwe... ni ligongo lyakwe walume tiwaleche babagwe ni mamagwe ni kulumbikana ni wamkwakwe, nipo wawili tawe chiilu chimpepe.”

Chakulinga cha Mlungu pandanda ni chakuti walume waleche achinangolo wao ni alipeleche asyene kwa wamkwawo. Naga walume ni wakongwe ali alipeleche kwa jwine ni mjakwe, mukusawa mwana kwikutila mu liwasa kwakuti ngasakuwona kwine soni.

Ayi yigopolela kuti wao ni une mpela achimlongosi wa mu mpingo tuwiche pasi ma umi getu ligongo lya achiwamkwawo. Kuwika pasi umi wetu ligongo lya utumiki, wandu wa mpingo wetu kapena chine chake, aku tuli mkuleka liwasa lyetu kuli kasa dongosolo ja Mlungu. Yele mpaka yiwugule litanga lyakuti satana ajinjile ni kutujonanga.

a. Apelenganye kulipeleka kwao

Pawalombile wamkwawo watesile chilanga chakuti tachanonyela ni kwasamalila umi wawo wosope. Naga akase achi chilangachi, ni ngaganichisya soni yindu yakusosekwa mlope, tachijonanga msimu wa mkwawo ni kwatenda awe wakutumbila kwa wao. Yakuyichisya yakwe yikusawa kwakana wawo nipo wao tawone mpela ngakwapa ulemu.

Nambo naga asunje chilanga ni kulipeleka kwa wamkwawo, tayiwone kuti tachitawa liwasa lya machili, ni kulipa chitetelo chekulungwa kwa mayeselo ga satana gakusaka kwalinga wao mu ya

chikululu. Mlungu jwngasaka kuti m'we twasowecheje achiwamkwetu pakwatendela yiliyose yakusaka ya ku chilu. Walume pamo ni wakongwe wakwe awilanjidwe kuti akamuchisyane kukula mu chisyowelo ni komangala mu umi wa chiklistu. Nambo tukwenela kuwa wakusamala kuti pakogopa kwasowechesya, tukaleka kwanonyela ni kwasamalila mpela mwayikusosekwela.

b. Atawe Masiko gakulimbangana.

Patiwanonyelo wamkwao mpela yiwatite Yesu pakuwunonyela mpingo, watachipindula ngawa wamkwao pe iyayi. Wao soni tachipindula.

Wakongwe akusanonyela ni kwachimbichisya walume wakusiwanonyelaga. Kulipeleka kukusawa kwangausya kwa achakongwe wakuti achiwamkwawo akusiwasamala chenene. Achalume wakusiwanonyela achiwamkwao ni kwapikanila, ni kuwechetanaga nawo ni mtima wosope akusatawa liwasa lya pa masiko gakulimbangana gagakusigachenjela ku mayeselo ga satana.

Pa 1 Wakolinto 7:2 akuwecheta kuti, “nambo ligongo lya lilama, jwamlume jwalijose akoleje jwamkongwe jwakwejakwepe, nipo jwamkongwe jwalijose akoleje jwamlume jwakwejakwepe. Jwamlume jwakwanonyela wamkwakwe gasalaga mlope ni mayeselo ga chikululu, ligongo tachiwa wakwikutila ni ndawi jakutamila pamo ni wamkwawo. Jwaktumichila Paulo wayimanyi yeleyi ni wajamwiche kuti achalume ni achakongwe atameje mu chikondi cha kwikutila. Mlongosi jwa chiklistu jwali jwa kwikutila ku nyumba jakwe jwangokola ndawi jaganisya yakutenda maganja.

Nambo walume kapena wakongwe wakwakana wamkwawo akusawa ali mkuwilanjila yisauyo mwiwasa mwawo. Mwiwasa, jwine akasakana kutamila malo gamo, pakusaka kupeleka chilango kapena kumlamula jwine.

E. YAKUSOSEKWA KUTI APUNDANGANYE.

Yosopeyi yili yisyene soni tuyimanyi kuti yili m'bayibulo. Nambo waktumichila pakusatanda kupundanganya mu utumiki wao, ni kulikwesya kwao kukula ligongo lya kwayamichila mlope, kaneko akusalawona kuti ali wakusosekwa ni kutanda kwasa liwasa lyawo.

1. Udindo Wao Wandanda Uweje Kwa Wamkwao.

Pa ndawi aji akwenela kumbuchila kuti msikana juwambebe jula akwenela kuwa udindo wao wandanda. Atamose utumiki wao uli wambone ni wakupunda chamti uli, kumbesi kwakwe mpaka tachilepela naga akuliwalila udindo wa ku wamkwao wuwapele Mlungu. Pa Miyambo 6:32-35 akuwecheta mwangasepesya pa jele nganiji, “*Mundu jwaktenda chikululu ni wakongwe wane ali jwangali lunda. Wakutenda yeleyi akusalijonanga msyene. Tachipata mawanga ni soni, nipo kwaluka kwakwe ngasikumala. Pakuti msyene wakongwe akusawa jwa wiwu, ni tachiwuchisya mwangatenda chanasa. Ngasapochela malipilo galigose soni ngasakunda atamose kumpa mbote syejinji.*”

Mlungu tachikululuchila ni kuliwalila sambu sya jwamkulungwa jwakugwa mu chikululu naga ali apesise sambu syakwe ni mtima wosope. Nambo, wandu ngasaliwalila. Tachikumbuchila umi wawo wosope. Nipo wajinji ngamsamkululuchila mlongosi juwakumudwisye ligongo lya kugwa kwakwe. Achimlongosi welewa akusalaga chilo ni musu nganisyo syakuti, “yikaliji yamti uli ngatende ngalemwa.”

2. Awambale Kulechelela

Mu baibulo josope, kutandila chilangano chakala ni chasambano, Mlungu watetele wandu wakwe kuti akawa wakulechelela pa ngani ja chikululu. Miyambo jikuwilisya kusala msunguwu, “*Jwamlume jwalijose jwakulechelela pa ngani ja msese ali chisilu soni jwangali lunda.*”

- a. **Wanache wa Eli...** walijigalile chamuko pa umi wawo ligongo watesile ya chikululu ni achakongwe wawakamula ga masengo ku nyumba ja Mlungu.
  - b. **Samusoni...** walepele ni konanga umi wakwe ligongo watesile chikululu ni Delila;
  - c. **Daudi...** mundu jwa pa mtima pa Mlungu, walasile mu umi wakwe wosope ligongo lya chikululu ni Batesiba. Atamose,
  - d. **Solomoni...** wele wawalembile Miyambo ni kututetela m'we ya yakuyichisya yakupweteka ya chikululu, watyosile pameso pa Mlungu ligongo lya chikululu.
- Nambo atamose yeleyi yisalidwe, achimlongosi lelo jino chiwela kugwa ligongo akusalipeleka ku yakusosa ya chilu chawo. Nambo ngakwenela kugwa. Pana yindu yine ya mpaka atende yakuti tiyatetele wawo kuti akasagwa mu sambu syelesisi sisikonanga wandu wa Mlungu wangasamala.

3. **Asagule Kuwa Waswela**

Atende chisagula chawo chakumalisya kuti ngasatenda chikululu chilichose... kuti tawe waswela mu masengo gawo kwa Mlugu. Wakulijiganya ya nganisyo sya mundu wasasile kuti naga mundu atesile nganisyo syakwe kutenda chindu chine chakwe, nikuti ngasasinda. Baibulo soni jikuwecheta ya kupesya sambu kwangaligamba panyuma pakwe. (2 Wakolinto 7:10). Naga tutesile chisagula chakuleka sambu mwakuti ngatukusaka kuwujila soni, nikuti tupesisye sambu mwangaligamba.

Wajinji wetuwe tukusakulupilila kuti sambu sya chikululu ngawa syang'anda nasyo nambo tukusapeleka lipesa mmitima mwetu lyakulechelela syele sambisi. Wangatyosya nganisyo sya yeleyi kwa mbumbu mmitima mwetu soni wangamkana satana pa ndawi jakwika ni syele nganisyo kwetuwe.

Achalongo achimjangu pakutenda myoyo akusawa ali mkupanda mbeju sya kugwa kwawo. Atamose akusiwona mpela nganisyo sili syamwana lelo jino, sili syekulungwa kwa satana kuti wakamule ni kwagwisya wao.

4. **Achinje Nganisyo Syao.**

Atende chisagula chambone ni kulisalila kuti ngasalechela nganisyo sya yindu yakusakala. Baibulo jikuwecheta pa Miyambo 5:23 kuti, "M'wusamale mtima (nganisyo) wenu, pakuti mwalakwe ni mwawukusatyochelela umi."

Tukagamba kutenda chisagula chakuwa waswela nambo soni tuwiche achilonda pa yipata ya nganisyo syetu wakulekasya nganisyo sya kusakala. Wane wawechete kut ngawa mkulekasya yijuni kuti yiguluche penani pa mtwe wawo nambo mpaka ayilekasye kutawa yisusi mu umbo syao. Naga mmagongo apandile nganisyo syakusakala mwa wao, asikane ndawi jijojo. Pa 1 Petulo 1:13 akuwecheta kuti, "*asikosekasye nganisyo syao.*" Ayi yigopolelela kuti atawe nganisyo syakusakala ni kusilamulila. Akasakunda kuti nganisyo syao siwe ku chitutu cha satana. Ndawi syejinji wandu wa Mlugu akusapedwa nganisyo sya kusakala, nambo akwenela kumalana ni syele nganisyo ndawi jijojo naga akusaka kuwa waswela.

Mpela jwamlume jwalipeleche ku masengo ga Mlungu, ngawa mkomboleka kuti aganisyeje yindu yakusakala. Mpaka sijinjile mwangalajila kusiwilanga nambo wao asiponye pasa mwa mpaka amponyele jwa wiyi kapena jwa chiswamba. Naga tunganisye yakusakala, tukusampa satana chida chakuti lisiku line mpaka atugwisye nacho. Pa Mateyu 15:19,20 akuwecheta kuti, "Pakuti mkati mwa mitima ja wandu ni mwele musikukopoka ...chikululu... chisembwele yeleyi ni yayikusakasya mundu.."

Naga ngakusaka kuwa wakulipeleka ku yeleyi ni kutenda chele chisagulachi pa ndawi jimo ni *kutula ku yikululu* ni akasajala mu masengo ga Ambuje. Atende chilichose chakusaka nambo akopoche mu utumiki.

5. **Atile Mayeselo.**

Mundu jwa Mlungu jwakusaka kulichenjela msyene akwenela kuti, “alilekasyeje pa yakusakala ya mtundu wuliwose.” (1 Atesolonika 5:22). Uwe ngawa mkutenda kapena kwaula malo gakuti yakusakala yitendekwe.

Mlungu pawapanganyisye wao, wapeleche machili mwa wao gakutendekasya kuti wandu atupeje pa chilambo. Yeleyi ngawa mkutenda kusa kwa malile gatuwichile Mlungu mmalowe gakwe. Kuli kulowela kuliwika asyene pamalo kapena mu yindu yakuti yijumusye yilakolako yangajenela kupitila mu yitendo kapena malo gali. Aklistu wane akusaganisya kuti ligongo lya chikulupi chao mwa Yesu, nganawa agwile mu chikululu. Aku kuli kulowela! Mmalowe atusalile kuti **tujime ni kumkana satana** nambo atusalile kuti **tutile ku chikululu**. (Yakobo 4:7; 1 Wakolinto 6:18).

Tukwete machili pa misimu jakusakala jejinji, soni yiwanda yikusapikanila awo wakusajenda mu machili ga Msimu waswela. Nambo Mlungu akuwecheta mwangasisa kuti naga jili ngani ja chikululu, tugalawuche ni **kutula**.

Yosefe ali chilandamo pa yakusaka Mlungu kuti tutendeje naga tusimene ni mayeselo ga chikululu. Wamkwawo Potifala pawalinjile Yosefe kuti agone nawo, baibulo jikutusalila kuti wagalawiche ni kwatila, kwalechela mkanjo wakwe myala mwao, (aole Ndandililo 39:12). Amo ni mwatukwenela kutendela.

Kutula chikululu nganikuwa gamba kutyoka pa ndawi jitukulinjidwa, nambo soni kuliwambasya wachimsyewe ku malo ni yindu yakuti yiyakasye mayeselo. Kwa m’we watuli mu utumiki yigopolela kuti tusamaleje ndawi situkuwa mkwajiganya wandu wa chikongwe.

a. **Tukasituwa wawilipe**

Apali jwakulalichila jwine jwakuti jwangatama wawilipe ni wakongwe wane. Kwalikose kwakusajawula, akusawa ni wamkwakwe kapena mundu jwamlume jwa mu utumiki wakwe. Wakulalichila wali wa lunda wangakunda kusimanikwa mu malo gakuti satana mpaka wapate mwangasausya. Naga ali mkwajiganya wachikongwe, ndawi syosope akoleje mundu jwine pambali pakwe, soni gakawa malo gakusisika. Atende yakomboleka kuti sambu sikatendekwa ni ngasisitendekwa.

Pa Aloma 13:14 akuwecheta kuti, “Mkapelekaga lipesa kuti chilu chitende yakumbila yakwe” ayi yigopolela kuti ngatenda chalichose chakutandisya yakumbila mchiilu mwetu ni kuchipa lipesa lyakuti chilamulile ndamilo syetu. Mundu naga kung’anda ni moto, nditu mpaka tapye, ni tapye mwakusakala.

b. **Akole jwakwajamuka.**

Tumanyilile kuti walume kapena wakongwe waliwose akusasimana ni mayeselo gakulandana. Nambo pana wajinji wakupundanganya.

Mpela jwakutumichila, ndawi syejinji tachigwa mbwaji ni masengo gawo. Naga ngakusamala tachitanda kulupilila kuti wane ngakulaga yakuti pakulaga wao.

Awu uli unami wa satana. Akalamuche ni alitetele asyene. Akunde Mlungu walongolele kwa walume ajawo (wakongwe ajawo, naga wao ali wakongwe) jwakuti mpaka amsalile ya ku mtima kwao, ni akumulane kuti takamuchisyaneje mu ngondo jeleji.

Baibulo jikuwecheta kuti ‘wali wawili ali bola kulekangana ni jwali jikape.’ Yesu wasimichisye yeleyi pakwatuma wakulijiganya wakwe wawili wawili. Kola jwine jwakwe jwa mpaka wakamuchisye walakwe naga ali asimanikwe pa malo gakusausya chila

chitetelo chekulungwa, mlopelope mu ngani ja utumikiji mwakuti ndawi sine akusawaga wafooche.

F. KUWECHETA MWACHIDULE

Kugwa mu chikululu kuchijonanga utumiki wao ni kwalechela liwasi lyangamala mu umi wao. Atamose wajinji akusagwa mu syele sambisi nambo wao ngakwenela kugwa. Kwende tulole soni yindu ya mpaka atende kuti alitetele asyene ku ma upanga ga moto gakutyochela kwa satana ga.

1. Wanonyele Wamkwawo

Mchiga wa kugwa mu chikululu uli kayichilana mu liwasa lyao. Asamale pa nyumba jawo ni alijiganye kwanonyela wamkwao mpela yakuti pakuwunonyela Yesu mpingo. Akasaliwalila kuti **wapele chilanga kuti tachanonyela** umi wao wosope. **wakongwewo ngasaliwalila.**

2. Achinje Nganisyo Syao

Atende chisagula sano jino kuti ngasayichelela yindu ya chikululu. Akasakunda kuti nganisyo sya chikululu kapena yindu yangaswejela yijinjile mu nganisyo mwao. Naga yili yiyiche, akayikunda kutamilichika.

3. Akasampa satana Upile

Atalichile ku yakuti mpaka yape mayeselo. Alichenjele ku kalamuka kwa satana. Akasamkunda kuti wakalamuchile wao pakwajiganya wandu, kapena pa ndawi jali yimo ni achakongwe. Akasasijogopa syele ndawisi, nambo aweje wa lunda.

4. Asose chikamuchisyo pa yisawisye yindu.

Amkunde mjawo jwa pamtima – jwakuti akusamkululupilila ni kumchimbisya – awe jwakuti amalane najo malowe ni amsalilile yosope pa ndawi jakuti akusimana ni yakusausya mu umi wao. Naga akusimana ni mayeselo ajaule kwa jwalakwe kuti akakamuchisye ni kupopela yimo. Kuli kulowela kusimana nayo jikape ali akwete mjawo.

Yesu wangatulinga m'we. Tachitukamuchisya naga tuli tum'wendile patukusimana ni mayeso ndawi syosope. Akusaka kuti tuwe waswela ni kupundanganya pa mayeselo gosope.

G. PAKUMALISYA

Apopele ali lipopeloli pakulipeleka asyene kuti tawe waswela ni mu mtima mwakwe pakwatumichila Ambuje wao.

Ambuje Yesu – ngumanyilila wambilasile une mu utumiki soni akusaka kuti une mbe jwamswela. Ngwakwesya ni kwayamika kuti walakwe walisunjile kuwa waswela, ni atamose walinjidwe mu litala lililyose, mu ali litala li soni nganalemwa.

Pakulamula une kuti nalilekasye ku yilakolako ya chilu ni chikululu, ngawa kuti ngakusaka kuti une sangalalaje. Nambo akusaka kuti nawumanye umi usyesyene wakwikutula.

Sano ni ngupochela machili ni kulungamika kwao kuti njende mu uswela ni ngukana kutenda yangasamala pa ngani ja chikululu. Ngasiwandikana ni yindu ya chikululu. Tindileje ku chilichose chakusakala. Mwa mwachili ni ukombosi wao, tinganeje nganisyo silisyose sya

*chikululu. Ngusagula kwenda mu machili gawo kuti mbe jwangali mawasi gagakusayika
ligongo lya chikululu. AMENI!*

MTWE WA 8

AKASAKUMBILA/KUPEMBESYA YINDU

Malowe gandanda.

Mbiya ni sya mpaka simgwisye mlongosi kupunda chine chilichose. Mbiya sili syakusosekwa kuti tukole umi. Gali majali gekulungwa mu masengo ga Mlungu. Nambo ni sisitandisye yakusausya yejinji kupunda chindu chine chilichose. Ana chindu mpaka chiwe chambone mlope nambo soni kuwa chakusakala mlope pa ndawi jijojo chanti uli?

Mu mtwe awuno nasalile malamusi ga mbaibulo ga yitajile pakamulisya masengo mbiya syao. Mlungu akusalolaga yakusati pakamulisya masengo mbiya syakusiwapaga, atamose situpe kapena kunandipa chanti uli. Kwa mbali jekulungwa yakuti pakalisya masengo mbiya tiyisale naga tapunde kapena kulepela mpela mlongosi

A. MBIYA NI MKAMULANO WETU NI MLUNGU

Tulijiganye kusamala yatukuti kasewesele mbiya syetu ligongo kupitila mu mbiyasyos satana akusajonanga achimlongosi wajingi. Mbiya sikusakwayaga kwejinji yindu ya usimu. Yesu wajiganyisye kwejinji ya mbiya ni yasikusati kwaya umi wa usimu wa mundu ni mkamulano wakwe ni Mlungu.

¹⁹ “Mkasiliwunjicila yipanje pa cilambo capasi pano, payili yijosolo ni mkuwo wakonanga yipanje yenu, nipo soni wawiyi akusapacukulanya ni kwiwa.* ²⁰ Nambo mliwunjicile yipanje yenu kwinani, kwele yijosolo pane mkuwo ngasiyijonanga, soni wawiyi nga wa mkupasukulanya ni kwiwa. ²¹ Pakutitu mtima wenu tiwuweje kuyili yipanje yenuko....

²⁴ “Mundu nga wa mkupakombola kwatumicila acambuje wawili, pakuti pane taciwengana ni jumojo ni kumnyela jwinejo. Pane tacilipeleka mnope kwa jumojo ni kumnyosyaga jwinejo. Nga wa mkupakombola kutumicila wosope wawili, Mlungu ni yipanje.

(Mateyu 6:19-21, 24)

Pana yindu yitatu yakupikanika chenene naga tuli tuwalasile aga malowega.

1. Chipanje Cha Pachilambo Changakulupichika

Kugwa kwa machili ga mbiya komboleka kuchijonanga, nambo soni wawiyi komboleka kwika ni kwiwa. Chipanje chakwinani pe basi ni chichili chakulupichika chakuti mundu tachipindula mpaka kalakala

2. Ana Mtima Wao Uli Kwapi?

Yitukusati pakamulisya masengo mbiya syetu yikusalosya kuti mitima jetu jili kwapi. “*ngawa mkumtumichila Mlungu pamo ni mbiya syakwe*” nambo komboleka kumtumichila Mlungu pakamulisya masengo mbiya.

Tiyiwe kuti Yesu ali ambuje wao kapena mbiya ni ambuje wao. Ngawa mkomboleka kola wana wawiliwa ndawi jimo. Yitiwujile kwenda umi wao ni utumiki wao, tiyijagalile ni muwuwelele mkamulano wao ni Yesu kapena mbiya. Chimo mwa yeleyi.

Malowe pa 1 Timoteyo 6:9-11 gakuwecheta kuti “⁹*Nambo wandu wakusaka kusicila akusagwaga mkulingwa, akusasimanikwa kuti atanjile mu lwawu lwa yakusaka yejinji yakulowela nambo soni yakonanga. Yakusaka yeleyi yikusayatiwisa wandu mu conasiko cakogoya.* ¹⁰*Pakuti kunonyela mbiya uli mciga wa yakusakala yosope. Ligongo lyakuyika mtima pa mbiya, wandu wane wasocelele, ni kuleka litala lya cikilupusyo, nipo m'malo mwakwe walijagalile yipwetesi m'mitima mwawo.*

¹¹*Nambo m'mwe Timoteo, mundu jwa Mlungu, myiwambebe yeleyi.*

B. MBIYA: CHITEGA CHA SATANA

Mbiya komboleka kuwa syana chisopo. Naga ngasijigala chenene mpaka sikutandisye pakutanda kusinonyela. Satana, jwali jwakulamula ku machili ga mu mlengalenga, akusakamulisya masengo mbiya mpela chitega chakwe cha machili.

1. Yipanje: mlungu jwa unami

Pa Mateyu 6:24 Yesu wawecheta ya achambuje wawili wakusasagula mundu. Chipanje lyaliji lina lya mlungu jwa mbiya ni kupundanganya. Pakuwecheta myoyo Yesu wagopolelaga kuti lelo jino soni pana **machili ga satana gagakulamulila pa chipanje chejinji cha magano.**

2. Wane tachisumisya Umi Wao

Mu chilambo cha Nicalagua mwana ngani jakusimonjesya jakuti wandu wane “akusasumisya umi wao kwa satana.” Pakwawusya yiwagopolelega watite: wane wakusaka kusichila akusapopela ni kusumisya umi wao kwa satana kuti wape chipane ni kupundanganya. Yiwatiga kusala watiga chiwanda chaonechelaga pawapopelaga kwa satana. Kaneko wanduwo akusasichila. Nambo ndawi syejinji wanduwo ali mkukula, mlopelope ali mkwana yaka 45, satana akusayikaga kuwilasya yiwamsumisye: **Umi wao.**

Wele wawandichile wanduwa ali mkuwa akuti waweni ali mgumila, kuwenda kuti wape yaka yine, kuwenda kuti wawambasya kuti lilamba lya ku moto. Akusakopokaga mbisu ni kuwa chiwa chakupweteka mpela cha Helodi : ²³*Papopo lilayika lya Ambuje, lyamputile Helodi ni wagwile pasi ligongo nganapeleka ulemu kwa Mlungu. Mbisu syamlile nipo wawile.*

(Masengo 12:23)

Gele ni malipilo ga wandu wakusatumichila mlungu jwa unami jwa chipanje.

C. ASAMALE NI CHINONYELO CHA PA MBIYA

Mbiya sili syakusosekwa. Tukusasumaga yindu yitukusosa kuti tukole umi ndi mbiya. Wandu wajinji, ligongo nganakola syakwanila akulaga ni sala, wangakula chenene soni yikusiyakamula yilwele yejinji. Ni, usauchi kuli kulwesedwa ngawa majali. Nambo soni wandu wane wakwete syejinji akusawaga wangajikutila nipo ndawi sine akusajonjehesya kulaga kwa wandu wane. Nambo mbiyasyo pajika syangatendesya yakusakala, yiyikusayika ligongo lyangasikamulisya masengo chenene. Chili **chinonyelo cha pa mbiya** chichili mchiga wa yakusakala yosope. Chakogoya nganichiwa kola kwa mbiya, nambo kusinonyela.

1. Chatukusachinonyela, Tukasachipikanila Soni

Yesu wawechete kuti tuchipikanila chalichose chakuti tukunonyela. (Yohane 14:15). Naga tukumnyonyela jwalakwe, tuchimnyonyela malamusi gakwe; naga tukusalinyonyela wa chimyewe, tuchitenda yakusaka yetu yakulinonyela ni kamulisyaya masengo mbiya syetu mwakulinonyela. Ndawi syosope tukusatenda chindu chakusaka kusangalasya awo watukwanonyela.

Malowe ga Mlungu pa Aloma 6:16 gakuwecheta kuti, *“Mli achikapolo wa wele wamkwapikanila, achikapolo wa sambu kuyichisya ku chiwa, kapena achikapolo wakupikanila kuyichisya ku kulungamika”*

Ayi yikusalila soni chindu chine; ngawa tukusagamba kupikanila watukwanonyela, nambo soni tukusawaga kapolo jwa watukwapikanila ndawi syosope.

2. Mbiya Sili Pasi Pa Ulamusi Wa Mlungu Jwa Unami

Kwende tulole ngopolelo ja yeke yosopeyi. Mbiya mu ndawi jakusakala jino jili pasi pa ulamusi wa mlungu jwa unami. Naga tukusinonyela mbiya, tuchipikanila yaliyose yakuwecheta chinonyelo chetu cha mbiya. Naga tupikanile yisikuti mbiya, tuchiwa achikapolo, ni kuwa pasi pa misimu jakusakala jijikusalamulilaga mbiya.

Nganijiwa ngosi kuti wandu wakusanonyela mbiya akusagwa mu yipwetesi yejinji. Naga mundu ali mkunonyela mbiya akusatanda kutenda yaliyose yijikusaka misimu jakusakala jakulamulila mbiya. Ali ni ligongo lyakwe chinonyelo cha pa mbiya jili ndande ja yindu yakusakala yosope. Yaka yipite abusa wane walesile wamkwawo ni kuja kulombela wakongwe wane wa jumo jwa achimlongosi mu mpingo mwao. Mundu jwine juwaliji mneneli mu mpingowo waliji mkupopelela mlongosi juwagwileju. Wapopesile kuti, *“ Ambuje ligongo chichi che Tebulo agwile mu syele sambisi?”* ambuje wamjanjile kuti *“ che Tebulo wanonyelaga mbiya. Kunonyela mbiya kusawa mpela mchiga welewu, wuwukusajala pasi kuja kusityosa sambu sisyatalichile sya mtundu wuliwose ni kusiyikasya mu umi wa mundu. Yeke ni yiyatendekwe mu umi wa che Tebulo.”*

Malowe ga Mlungu pa 1 Timoteyo 6:9,10 gakuwecheta kuti;

“⁹ Nambo wandu wakusaka kusicila akusagwaga mkulingwa, akusasimanikwa kuti atanjile mu lwawu lwa yakusaka yejinji yakulowela nambo soni yakonanga. Yakusaka yeleyi yikusayatiwisyaya wandu mu conasiko cakogoya. ¹⁰ Pakuti kunonyela mbiya uli mciga wa yakusakala yosope. Ligongo lyakuyika mtima pa mbiya, wandu wane wasocelere, ni kuleka litala lya cikulupusyo, nipo m'malo mwakwe walijigalile yipwetesi m'mitima mwawo’

3. Ngwa Mkunonyela Mlungu Pamo ni Mbiya Sakwe.

Yangasimonjekwa kuti kola machili gasyene ga usimu yangajendelana ni kola chipanje chejinji. Yesu wawechete kuti, *“Cili cindu cakusawusya kuti mundu jwakusicila akajinjile mu Ucimwene wa Mlungu.”* (Maliko 10:23)

Malowe soni gakuweche pa Luka 18:18-22 kuti,

“¹⁸ Jwamkulungwa jwine jwa Ayuda jwamwusisye Yesu kuti, “Cemwalimu wandu, ana ngwenela kutenda cici kuti ngapocelere umi wangamala?”*

¹⁹ Yesu wamjanjile kuti, “Ana ligongo cici mkundenda kuti ndili jwambone, pakuti jwambone jika ni Mlungupe? ²⁰ Mkumanyilila yigakuti Malamusi, ‘Mkatenda cikululu, mkawulaga, mkajiwa, mwacimbicisyeje baba ni mama wenu.’”* ²¹ Mundu jula jwatite, “Malamusi gosopega mbele ndili

mkugakuya kutandilila ndili mcanda.”²² Yesu piwāpikene malowēgo, wāmsalile mundu jula kuti, “Cikumsowa cimo cakuti mtende. Mkasumisye yindu yosope yimkwete, nipo mbiya syakwe mkasipelece kwa wāndu wākulaga, ni timcipocela yipanje yakwinani. Kaneko myice munguye une.”

Munduju pawapikene yeleyi wasakaliche mtima ligongo jwaliji jwakusichila mlope. Kombeleka kuti walasile kamula masengo umi wakwe wosope kuti apate chipanje. Kusichila chaliji chindu chiwachiganichisyaga mlope.

Ni Yesu wamsalilaga kuti kuti ajinjile ku uchimwene wa Mlungu ni kupata umi wangamala, wajenele kuyileka yosope yene. “Mtyose chipanje chosope chimkwete ni mungunde une kuti namlamule” ni yiwatiga Yesu. Mchandaju watumbile ligongo wasinonyelaga mbiya syekwe kupunda yiwatiga pakumnonyela Yesu. Waganisyaga kuti mpaka wanonyele Yesu ni mbiya, nambo wayiweni kuti yangakomboleka.

4. Kumbila Kuli Yalumo Ni Kupopelela Yiwaniwani.

Malowe ga Mlungu pa Akolose 3:5,6 gakuwecheta kuti, “⁵ Myiwulaje sambano yakumbila ya mtima wenu ya cilambo capasi yayili mwa jemanja, mpela cikululu, yausakwa, yakusaka yangalumbana, ni **umbombo soni wele uli yalumo kulambila milungu jine.** ⁶ Ligongo lya yindu yati myiyi Mlungu akisawātumbilila wāndu wāngampikanila.

Tukusaganisyaga kuti kupopelela milungu jine kuli kupopelela yindu yakusema ni yakwambula. Nambo yikusapunda yalakweyo. Pakwamba ya wanache wa a yisilayeli Mose wawecheta kuti,

*“¹⁷ Jemanjajo watasile mbopesi kwa misimu jakusakala
jimkinijiwa kose milungu,
milungu jimkinajimanyilila Aisilayeli ni kalakose,
milungu jimkinajicimbicisya acinangolo wawo ni kala kose*

Mundu pakusatindiwala pa chindu chakusema ni kuchipolela kukusawa kupolela kwa msimu wakusakala wuwuli kunyuma kwa chakusemacho. Ali ni ligongo lyakwe kupolela mafano sili sambi syakogoya nambo soni ni akalaga ukali wa Mlungu ukusayikaga mwa machili pa wosope wakutenda myoyo.

Malowe pagakuwecheta kuti kumbila kuli yalumo ni kupopelela milungu ja unami, gakuwecheta chindu chichocho. Kumbila kapena ungajikutila kuli kunonyela mbiya. Patukusasinonyela mbiya, nikuti tukusipopelela pamo msimu wakusakala wuwuli kunyuma kwakwe. Kunonyela mbiya ndawi syosope kukusam’wika mundu pasi pa ulamusi wamachili wa misimu jakusakala. Ngasawechesya chenene mbiya ni kukusatendekasya kuti mlongosi jwa chiklistu awe pa ngosi. Kola mbiya nganikuwa kandu. Ikawe myo, nikuti kola mbiya kukaliji sambi.

5. Mbiya Komboleka Kuwa Chindu Cha Majali

Mlungu akusiwajaliwa wandu wakwe ni majali, ndawi syejinji akusiwapa chipanje chejinji kuti akwanilisye chakulinga chakwe pa chilambo

Wanache wa Isilayeli pawakopweche mchilambo cha Iguputo, wajigele siliva ni golide jwejinji jwa mchilambomo. Yili yiwoneche yipwetsi yakwana likumi, wandu wa ku Iguputo nganiwasakaga kose wanache wa Isilayeli, ni wapele ndolo ni yibangili ya siliva ni yindu ya golide. (alole Ekisodo 12:35) soni pa masalimo 105:37 akuwichila umboni kuti,

“Kaneko Mlungu wakopwesye Aisilayeli ali ajigele silifa ni golodi,..”

- a. **Mose.** Pa ndawi jele Mose watawile nyumba ja Mlungu mu chipululu, jaliji jakwana ma miliyoni ga mbiya. Jatawidwe ni mituka jiwapelekaga mwakusosa kwao wanache wa Isilayeli, wapeleche chipanje chao kuti masengogo gakomboleche. Achi ni chilandanyo chambone cha yakusosaga Mlungu pa ngani ja mbiya sya masengo gakwe. Akusiwajaliwa wandu wakwe ni mbiya kuti asitume mu masengo gakwe. Ndawi syejini Mlungu akwete wandu wakwe wawapele chipanje chejinji. Yobu jwaliji jwakusichila. Pa Yobu 1:3 akuwecheta kuti,
“³Jwalakwejo wakwete ngondolo 7,000, ngamila 3,000, ng'ombe 5,000, ni acibulu 5,000. Wakwete soni wandu wamasengo wajinji pakuti waliji jwakusichila mnope kwapunda wandu wosope wa ku yilambo ya ku ngopoko lyuwa.”
- b. **Abrahamu.** Womwanjawo waliji wakumanyika mlope ligongo lya chipanje chawo. Mpaka wakwete gulu ja ngondo jawojawope.
- c. **Daudi ni Solomoni.** Pangali wawakwete chipanje chejinji mpela Daudi ni mwana gwawo, Solomoni. Chipanje cha Solomoni jikape chakwanile ma miliyoni ga mbiya syamachili. Mlungu wanonyele kwapa chipanje ligongo wachitumaga mu uchimwene wakwe. Chipanje chawo chatumichilaga, ngawaga jemanjawo kuchitumichila chipanje chawo. Wachikamulisye masengo mu yakulinga ya Mlungu, ngawaga mu yindu ya kulinonyela kwao. Nambo chasawisye ni chakuti umi wa Solomoni wasonechele ali akalambele ligongo lya achakongwe wakwe wajinji

6. Mausyo Gakusosekwa Kuliwusya.

Ana mbiya syao akusatama nasyo uli? Ana akwete mbiya syao, kapena mbiyasyo syakwete wao? Wakusalamula yitajile kasewesele mbiya syawo wani, wao asyene kapene Ambuje? Ana winji kapena unandi wa mbiya syao ni ukusasala yitajile kasangale...katame ka umi wao? Ana mbiya syao akusasikamulisya masengo chanti uli?

Ana akusawa wakupuleka kwa Mlungu ndawi syakuti akwete mbiya syejinji? Naga nganakola mbiya syakwanila, ana yikusiyasausyaga, ni gambaga ganisya ya kola syejinji? Ana lisosa lyao lya mbiya likusilyalamulilaga?

Atamose mausyo gelega gakusatusausyaga mu mtima, nambo tusamalileje ya mkamulano wutukwete ni mbiya syetu.

Ayi yisyene mlopelope kwa wandu wakulongolela mpingo wa Mlungu. Ana ayimanyi kuti kumbila, kapena kunonyela mbiya kukusatendesya kugwa kwa wakutumichila wa Mlungu wajinji. Chinonyelo cha mbiya chili chindu chino mwa yele yayikusagwisya wakutumichila mu mpingo ndawi ni katema. (chandana chili achakongwe. Chawili chili kusosa kumanyika kapena kulikwesya, chatatu chili chipanje)

7. Chipanje Mpaka Chiwe Chakogoya

Kola mbiya syejinji mpaka kujimusye yindu ya sambu yakuti nganitulalana nayo mu umi mwetu.

a. Sambu ni Yakufooka Yikusajimuka

Malowe gakusawechecha ya kulungamika kwa Mlungu pa Aloma 7:7,11

“...Pakuwa ngamkanimanyilila kusakala kwa kumbila, gakawe malamusi gangasala kuti ‘ngasimkumbila’ kwa ligongo lya ulamusi, ulemwa wapatile lipesa lyakwimusya mwa une ndamo jakukumbila....pakuwa ulemwa lipesa ligongo lya lilamusi nipo mwa lilamusilyo nanyenjekwe ni kuwulagwa”

Ili yalumo ni mbiya mpela mutupikanile ni malamusimu. Mbiya nganisiwa syakusakala pajikape. Nambo naga tukwete mbiya kuli kwangasausya kuti sijumusye kulinonyela, kumbila ni umbombo mu umi mwetu.

Mlungu pakusatanda kumjaliwa mlongosi, akusatumichilaga mu machili ni chisyowelo cha Mlungu. Yakuyichisya ya majali gelega ni yakuti mu mpingo mukusatanda kwika mbiya syejinji. Jwele mlongosi pakupelenganya kupochela majali kwa Mlungu, ndamo syakwe syakusakala komboleka kwimuka nipo mpaka atande kusosa kamulisya masengo mbiya sya Mlungu mwangajenela. Mbiya sisipelechewe kuti sitende chindu chambone sikuwa mayeselo ga yakusakala nipo kaneko sikusajonaga utumiki ni mlongosi jwa mpingo.

b. Kulinonyela Kukusawonechela

Komboleka kuwusya kuti nambi mundu mpaka amanyilile uli kuti akwete yakusausya ni mbiya ali jwangali mbiyasyo. Yakusatenda ali akwete mundu ni 1 kwacha mpaka atende yalumo ni 1000 kwacha. Pa Luka 16:10 akuwecheta kuti,

“¹⁰ Mundu jwakulupicika pa yindu yamnono, taciwa jwakulupicika pa yindu yekulungwa. Soni mundu jwali jwangakulupicika pa yindu yamnono, taciwa jwangakulupicika soni mu yindu yejinji.”

8. Yakufooka Yitatu Yakuti Ayilolechesyeje

Pana yakufooka yitatu yiyikusalochesya naga pana yisausyo ni mbiya:

- Kulinonyela
- Ungasamala
- Ungapeleka kwa Mlungu

a. **Kulinonyela.** Pana wakutumichila wakusakamulisya masengo mbiya sya Mlungu kusumila njinga syamoto syakudula ni majumba. Ni akusatiga ‘tuyikamulise masengo mu utumiki wa Ambuje’ Yosopeyo komboleka yikutyochema mu mtima wakulinonyela pewo. Wandu akusatiga, yindu yambone mlope ni yakwenela wandu Mlungu, aku ali mkonanga mbiya sya Mlungu mwangajenelela akusawaga ali mkuchenjela kulinonyela kwao.

Jwalijose jwali jwakulupichika pa ya mnono tachiwa soni jwakulupichika pa yejinji Ana akusaka kumanyilila yitachijila kakamulise masengo mbiya syejinji Ambuje ali wapele, agambe kulola yakuti kakalise masengo syakwete sano jino. Naga ali wakulikwesya ni syalakwesyo tachiwa soni wakulikwesya ali akwete 1miliyoni. Akawe apesye sambu syao, mbiya chichiwa chindu chakusausya kwa wao, atamose sinandipe kapena kutupa chamti uli!

b. **Ungasamala.** Chindu chawili chakulosya kuti mbiya sikusatusausya ni ungamanyilila kuti yitukwete nganiyiwa yetu. Chindu chakumanyika mu mpingo wandanda chaliji chakuti; *“nganapagwa mundu juwatiga kuti, yingwete yosope yili yanguyangupe, nambo jwalijose waliji mkupeleka yakwe yosope kuti yiwe ya wosope.”*

Masengo 4:32

Yosope yatukwete yili ya Mlungu, m’we tuli wagamba kuyisamalila. Ni pa 1 Wakolinto 4:2 akuwecheta kuti, *“² Cindu cimo cakusosekwa mnope kwa wakutumicila wamti myiyi cili cakuti akwenela kuwa wakulupicika kwa acambuje wawo”*

Lisiku line tuchija kusala kwa Mlungu yatutite pakusamala yosope yiwatupele: ngawaga mbiyape, nambo soni lunda lwetu, ndawi jetu, ma ulongo gatukwete, yosope tiyichilinjidwa ni malowe gakwe.

Yeleyi naga yikutukwaya mtima, yikwenela, kulichenjela kwetu kuwe kwangapikanika mpela mwangakupikanila Ambuje asyene. Ndawi syejinji kukusawa kwangasausya kulisalila kuti Mlungu akusosa kuti tukamulisyeye masengo mbiya syetu mwatukusachila, mwakulinonyela. Nambo naga tuli tumanyilile kuti lisiku line tuchija kwina pameso pakwe, pa Mlungu jwakumanyilila yosope, kalamuka kwetu kukusamala. Kuli soni kwangasausya kuti tuyiwone yindu yatukuyisaka mpela yindu yakusosekwa, ni ngamanyilila kulekangana kwa yindu yiwiliyi. Kwende tupopele kuti Ambuje atupe kaganisye kambone pa yeleyi yinduyi.

c. Ungapeleka Kwa Mlungu

Pakumalisya yikusallosya mbiya sikusatuwusya patukulepela kuwa wakupeleka mwakulupichika. Atamose mwanache mpaka alijiganye kuwa jwakupeleka. Kuwa jwakulupichika mu ya likumi ni yakupeleka lili lilamusi kwa jwalijose. Naga wangapeleka cha likumi atande sano jino. Awe wakulipeleka mu wele upandewu ligongo ngatenda myoyo kuli kumjiwila Mlungu. (Alole Malaki 3:8-10). Mlungu jwangajaliwa wandu wa wiyi mu utumiki.

Ndawi syejinji tukusaganisya kuti, ‘une ngwete mbiya sya mnono nambo ngwete yakusausya yejinji, ngangombola kupeleka cha likumi’

Liwusyo lyekulungwa malingana ni malowe ga pa Malaki 3:9 ni lyakuti ‘Ana ngusosa mbiya syosope nambo sili syelweseche kapena ngusosa mbiya syepeleche cha likumi nambo sili syana majali?’

Naga tuli tutandite kupeleka cha likumu ni tukwenela kutanda kupeleka yakupeleka yine yakonjechesya. Yesu wawechete kuti,

“³⁸ Mpelejeje kwa wane mtuka mwakolowa magasa, nipo Mlungu tacimpa iyoyo peyo. Jwalakwejo tacimpa m'mwejo mpimo wambone, wegumbale, wecinyindile ni wakwasicila cenene. Pakuti mpimo uwowo umkusakamulicisya masengo pakwalamula wane, Mlungu tacikamulicisya masengo uwowo pewo pakumlamula jemanja.”

(Luka 6:38)

Yesu wasalaga ya mtwe wakusosekwa mlope pa ngani ja kupeleka. Naga akupela kwa Mlungu mu ma supuni gamwanamwana, Mlungu soni tiwape masupuni ngamwanamwana. Naga akupeleka kwa Mlungu mu mlingo wekulungwa kulungwa, Mlungu soni tiwapele mmomo. Kulepela kupeleka chikusawaga chakusausya cha mu usimu, ngawa kusowa kwa mbiya. Kukusawaga kusowa chikulupi chakupeleka.

D. KUPELEKA: NDANDILO JA MAJALI GA MLUNGU

Kupeleka chili chindu cha chikulupi, ngawaga ligongo lya yindu yitukwete. Mwa chilandanyo apikane lilamusi lya usimu ali, lyakuti talikanile akawe ali akwe chikulupi.

Ali apeleche 10 kwacha ja chalikumi pa 100 kwacha jiwapatile, 90 kwacha jijisigelejo-ni majali ga Mlungu pachanya pakwe- tijitende yekulungwa pakumasya yakusausya yao kulekangana ni 100 kwacha jangali majali ga Mlungu. (agawilisyeye kuwalanga gele malowega)

Jwalijose jwakwiganya masamu ngawa mkwitikana akawe ali mkhlistu jwakupeleka cha likumi. Mundu jwalijose akusapikanisya kuti, 100 kwacha mpaka jikukamuchisye mlope kulekangana ni 90 kwacha. Yeleyo mpaka yiwe yisyene nambo naga majali ga Mlungu gakatupiya yindu gali 90 kwacha jila, yikusawa yalekangane. Majaligo gakusayika naga ali wakupeleka cha likumi ndawi syosope.

Ndawi jele mchanda jwine m'baibulo wapeleche kwa Yesu chakupeleka cha chikulupi cha mikate msano ndi somba siwili, yaliji yakumalisya yiwakwete. (alole Yohane 6:9). Cham'wonechele chichi mchandajo, ana jwalasile ni sala, Iyayi!

Yesu pawamasile kuchijaliwa chakupelekacho, chalisisye wandu wakwana 5000, ni mchanda jwakwe jula. Nipo Yesu wajigele chakupeleka soni chine cha mkate ni somba, chakuti mpaka yakusigala yakwe yagumbele ngalala likumi ni siwili.

Mchandaju jwapeleche mikate msano ni somba siwili ni wapatile yakusigala yagumbala ngalala likumi ni siwili. Amo ni mwakusati Mlungu pakutupiya majali ni chipanje kwa mundu jwakupeleka.

Mundu jwine wawendile ku mpingo wa chilambo cha Papua New Guinea kuti alalichile pa yakupeleka mu ndawi ja mapopelo gawo nambo atende myoyo ali apochele kala yakupoeleka.

Nipo mpingowo wajitichisye

Yakupeleka ya lyele lisikuli yakwanile 200, kutyochela kwa wandu 200 wawaliji mu mpingowo.

1. Chikulupi Ni Kupeleka.

Jwakulalichilajo wajimwiche ni kwasalila wandu kuti Mlungu akusalila kuti tupelecheje ligongo akusaka kutujaliwa. Nganawa jwakulaga, jwangasosa mbiya syetu – nambo m'we tukusasosa majali gakwe. Apikane malowe ga pa Ahebli 11:6;

“6 Pangali mundu jwampaka amsangalasye Mlungu naga nganakola cikulupi, pakuti jwalijose jwakusaka kumwandicila Mlungu, akwenela kulupilila kuti Mlungu apali nditu nipo kuti akusiwapa mituka wandu wele wakusamsosa jwalakwejo.”

Pangali patuchipochela majali gakwe naga nganitukola chikulupi. Mlungu akusalila kuti tupeleche kuti tulijiganye chikulupi. Yikusajigalila chikulupi kuti mundu apeleche. Ni patukusapeleka, tukusalosyaga chikulupi chetu. Yele yikusamsangalasyaga Mlungu ni akusatujaliwaga.

Naga ngakusosa majali ga Mlungu, naga ngakusaka majali ga Mlungu, ni akasapeleka. Asunje mbiya syao, ni kulwesa kukusajenda ni ungali chikulupi tikuwe kwao.

Nambo mpaka apeleche mbiya syao kwa Mlungu ni kwembechela kuti,

“... nipo mlole naga ngimbugula yipata yakwinani ni kumgwicisya upile wejinji”

Gele ni malowe ga pa Malaki 3:10.

a. Kupochela Chakupeleka.

Pawamasile kulalichila wawusisye wanduwo kuti ‘ ngawe kuti lalichile ya chikulupusyo kundawi kuno, jemanja akajembechele kuti ndende uli pambesi pakwe?’ wandu wajanjile kuti ‘ tiwape upile wandu wakulemwa kuti apesye sambu syao.’ Ni wawusisye soni, ‘ nambi ngalalichile pa kupona ku yilwele, pambesi pakwe ngatesile uli?’ ni wamjanjile kuti, ‘ akapopelele wandu wa kulwala ni kwapa upile wakuti apone.’ Ni wapelengenye kuwusya, ‘ sano lalichile pa yakupeleka kundawi kuno, ana ngwenela kutenda chichi?’ ni wosope wagumisile kuti ‘ ajigale chakupeleka!’ ni yalakweyo yatendekwe.

Pachayiche ni kuchiwalanga chakwanile **1200 kwacha**, mbiyaji jatupile kasano ni kamo pakulandanya ni chakupeleka chandanda chila nipo japelechedwe ni wandu wakulaga pewo. Ni wawechete kwa achimlongosi kuti ligongo lyangakupelechela wandu ni akwembechela kwiganyidwa malowe ga Mlungu

Malowe ga Mlungu pa Aloma 10:17 gakuwecheta kuti,

“chikulupi chikusayika ni kupikana malowe ga Mlungu”

Naga wandu agopweche mu chikulupi, tachipeleka mwangasausya. Yeleyi yatendekwe soni mu mpingo wine nipo yawoneche yakusimonjesya peyi. Achimlongosi waliji wakusimonga ni kutupa kwa yakupeleka ndawi jele wandu pawapelekaga mwa chikulupi.

b. Cha Likumi Cha Kawili

Jwakulalichilaju wasalilidwe ni Mlungu kuti apeleche mpela 20 kwacha pa 100 kwacha jilijose ja mbiya siwapataga, atamose pa jele ndawijo wapataga mbiya sya mnono mpela jwakulalichila. Kupitila mu yiyayiweni, walijiganyisye malamusi gakusalaga. Mlungu wasunjile malowe gakwe kwa womwanjawo. Wajaliwe, pamo ni liwasa lyao ni utumiki wao ni yakusimonjesya yejinji ya yakupeleka, yakuti ngawa mkombola kuyiwalanga.

2. Mlingo Watukusapelechela

Mundu juwapeleche Mlope mbaibulo waliji jwamkongwe jwa masije juwekwe mbiya syamti mpela 2 tambala ni wapeleche josope. Yesu pawayiweni watite:

“Ngumsalila kuti jwamkongwe jwamasije jwakulagaju aponyisye mwibokosimu mwakwapunda wane wosopewa.”

(Luka 21:3)

Mlungu akusalingaga kupeleka kwetu pakulola mbiyasisitusigalile, ngawa situpeleche. Pana achimlongosi wajinji wakusasaka kuti wandu wa mu mpingo wapeje ni kuwukamuchisya mpingo nambo achimisyene wangapeleka ni chalikumi chakwe. Ni akusadandaulaga kuti ndawi syosope mbiya sikusipelembelaga. Yangasimonjesya! Jemanjawo ngasapochela majali gagalembedwe kwa wandu wakupeleka mpaka nombe ali atandite kutenda yakusalalichila.

Kumbila mpaka kututanjisye mwangasausya naga ngatukulijiganya, ali lilamusili yakuti,

“Mpelecheje nipo yichipegwa kwenumwe”

Naga tukamulisye umi wetu mpaka nditu tuchiwulusa (alole Luka 17:33) nipo naga tukamulisye soni mbiya syetu mpaka nditu tuchisilusa. Pakupeleka yatukwete, tuchisimana ni majali ga Mlungu gakusimonjesya. Wajinji wetuwe tukwete ya mnono ligongo nganituwa wakupeleka pa ndawi jitukwete. Yesu akuwecheta kuti, *“Mpelecheje nipo yichipegwe kwenumwe”*

Pangali litala line lyambone lyakumalana ni mtima wakumbila kupunda kulijiganya kupeleka mwakolowa makono.

3. Malamusi Ga Uchimwene Wa Mlungu

Nganisyo syetu pa ngani ja mbiya sili syakusosekwa mlope. Naga tuli wakulupichika kulijigananya ni kutenda malamusi gane ga uchimwene wa Mlungu pa ngani ja mbiya, yisausyo pa ngani ja mbiya tuchiyiwona yili mkutyoka.

a. Mbiya Syosope Sili Sya Mlungu.

Pa Masalimo 24:1 ni 50:2 akuwecheta kuti,

“¹ Cilambo capasi ni yosope yayili mwelemo yili yawo Ambuje; cilambo ni wosope wakutama mwelemo ali wakwe.

Soni pa Hagai 2:8 akuwecheta kuti, *“⁸ Silifa ni golidi yosope yili yangu.”*

Atamose mbiya syakumulile wandu wakulemwa sili sya Mlungu nipo lisiku line sichipelechedwa kwa wandu wa Mlungu. (Alole Hagai 2:8; Miyambo 13:22; 28:8). Mlungu wapanganyisye yosope yambone nipo mpaka lelo jino yili chiwela yakwe.

Mu chilambo chegwe chegumbale ni sambichi, chipanje chejinji chili ni wandu wakulemwa. Yeleyi yili ligongo chilambo chapasi chili pasi pa ulamusu wa misimu jakusakala. Nambo lisiku limo Mlungu

tachiwecheta malowe nipo chipanje chosope cha pasi chichiwichidwa mu uchimwene wakwe.

b. Mlungu Ni Jwokusapeleka Mbiya

Ambuje watesile chilanga chakusamalila wanache wakwe ni yakulya, yakuwala, malo gagona ni yine yosope yakusosekwa mu umi. Tukasasewesa ku masengo kwetu mpela kumtumichila Mlungu. Mlungu akusatupaga m'we mbiya pakutupa masengo gatukwete.

Mlungu akusatupaga m'we mbiya kuti tukwanilise chakulinga chakwe pa chilambo. Tukwenela kamulisa masengo mbiya syatupelesyo mpela wandu wakulolela wambone. Nambo ndawi syejinji tukusasonesya: Mlungu akusasosa m'we kuti tukamulise masengo mbiya ni kwanonyela wandu nambo ndawi syejinji tusasinonyela mbiya ni kwakamulisa wandu masengo. Aganichise ya mpaka yitendekwe naga wosope tuli tutandite kulipeleka ku ulongosi wa Mlungu mu yitujile kakamulise masengo mbiya syatupele.

M'we wosope akhlistu ikawe kuti tukulimbichila masengo ni kupata mbiya kuti tukamuchisyaneyine ni mjakwe, ngamkanipawa pana kupelebela sikati ja wandu wa Mlungu kwine kulikose!

c. Tiyiwe Mlungu Kapena Kunonyela Mbiya Kwetu Kutikusale Yatujile Katame Ni Kutumichila.

Wakulalichila wane akusalalichila ligongo lyakuti alipidwe basi. Wanti myi ni wawatesile Yesu kuti waganyu pa Yohane 10. jwaganyu akusatendega yakutenda kuti alipidwe basi. Jwangokola kulipeleka ku ngondola syakulolela. Yakusasamala ni mbiya syakwe.

Pangali chindu chakusakala ni chakonanga mpela chelechi, nambo soni wakutenda yeleyi ni watupile.

Pachiwa pana chilango chekulungwa kwa wosope *wakutenda* yamti mpela yeleyi (alole Chiwunukuko 13:17; 20:2)

1) Akapagwa Jwa Ganyu

Pachiwa pangali waganyu waliwose mu ulamusi weswela wuwuli mkwika. Wandu wakusumichisa masengo ga Mlungu tachiwa, kwao kuchiwa kwanga magambo pameso pa jwele *“Jwakusalamula wandu wawe ni wachijumi”*

Malowe ga Mlungu gakuwusya pane kuti, “Ana wani wakuwajilwa kamula gele masengoga? Ni gakwanga lyele liwusyoli kuti, “Awo wandu pewo, wati mpele m'we, ali wandu wa uchimbichimbi, watumidwe ni Mlungu, wakuwecheta ni machili ga Khlistu.”

17 Pakuti uwe nganituwa mpela wandu wajinjiwo wele wakutenda malonda ni malowe ga Mlungu. Nambo pakuti tuli mwa Klistu, mpela wandu wakutumidwa ni Mlungu, tukusaweceta yakuwona mwakulingana ni kusaka kwakwe. (alole 2 Wakolinto 2:17)

Wajinji akusaka kutenda malonda pa malowe ga Mlungu.

Mneneli Sakaliya walochesye ya lisiku lyakumalisa kuti;

“21 Ciwiga cilicose ca ku Yelusalemu ni ku Yuda ticiciwa cakupelicedwa kwa Ambuje Wamaciligosope. Wosope wakupeleka mbopesi ku Yelusalemu tacikamulisa masengo ulosyo pakuteleka nyama ja mbopesi. Ndawi jelejo pitijiciyika, ngisipawoneka soni jwa malonda jwalijose m'Nyumba ja Ambuje Wamaciligosope.”

(alole Zechaliya 14:21)

Wambopesi wa chinyengo mu ndawi Zakaliya wakamulanaga ni wamalonda kuti asumisyeje yilango ni yiwiga yeyiswejesye mwakulinganyila mbopesi ku nyumba ja Mlungu. Wambopesi wa chinyengo

wapataga kangachepe pa chiwiga kanga chilango chilichose chiwasumisyaga wamalondawo.
Zakaliya, nipo panyuma pakwe Yesu, wawechete mwakwasisya wele wanduwa.

Yesu nganalosyeje ukali mpela wuwalochesye wandu wawasumisyaga ni kusuma yindu mu nyumba ja Mlungu. Wajigele yikoti ni kwakoposya. Pa Maliko 11:17 akuwecheta kuti,
“*Ana ngati malemba gakuti, ‘Nyumba jangu tijiciwîlanjidwa nyumba jakupopelela wîandu wîa ngosyo syosope.’ Nambo jemanja mjitesile mbanga jakuwîamo wîaciswamba.*”

Pandanda ni pakumalisya pa utumiki wakwe Yesu waswejesye nyumba ja Mlungu pakwatopola wakutenda malonda. Ngukulupilila kuti yeleyi yalochesyaga muwuwelele mpingo sano jino. Pakutanda pa mpingo, Ambuje nganalechelela wele mteto wu (alole ngani ja Anania ni Safila pa Masengo 5). Mlungu soni komboleka kwamuka wandu wa malonda mu mpingo ku mbesi kuno.

Ni achimlongosi ASAMALE! Apikane malowe ga pa Masengo 17:30,
“*30 Mlungu wakululucile wîandu pandawî jele jîwîaliji wîangamanyilila, nambo sambano akwalamula wîandu wosope kukulikose kuti apitikuce mitima jawo.*”

Achimlongosi wa mipingo ni wakulalichila wane, akasasumisya mituka jawo kwa wandu wakutendesya ganyu, atamose ali mkusaka kwalipila chamti uli. Mundu jwa Mlungu msyene tawechete ndawi syosope kwa wakutendesya ganyu kuti:
“*Mkajonasice pampepe ni mbiya syenu. Ana m’wwe mkuganisya kuti mpaka mkombole kupata mtuka wa Mlungu pakupeleka mbiya.*”

2) Chandanda Arose Uchimwene Wa Mlungu

Mlungu tachasamalila wao. Apikane yigakuti malowe ga Mlungu pa Matayo 6:33,
“*33 M’ malo mwa yeleyi mtande kusosasosa yindu yayili yakusosekwa mnope mu Uchimwene wa Mlungu, ni tacimpa yine yosope yimkulajila*”

Jwamasengo ali jwakwenela kupochela malipilo gakwe nambo akasawa mpela jwa ganyu.

M’busa msyesyene akusawikaga umi wakwe pasi ligongo lya ngondolo syakwe. Nambo jwa ganyu akusagowona machechewu gali mkwika ni akusatila(alole Yohane 10:13)

Yeleyi ngayikwamba achimlongosi wa mu mpingo basi. Akhlistu wajinji wanganawa achimlongosi akusasagula kutakatame ni yitatende ni umi wao ligongo akwete mbiya syakwanila. Wangasosa uchimwene wa Mlungu kaje kapena lisosa lya Mlungu pa umi wao.

Malingana ni malowe ga Yesu, amu ni mwakusatamila wandu wangakulupilila. Syelesi sili sambu.

Naga akutama chamti myiyi, ngasalipata lisosa lya Mlungu.

4. Mlungu Akusanonyela Kutujaliwa

Yesu watite naga tusose kaje uchimwene wakwe, **tachitujonjehesya yosope yene**. Komboleka kutulinga kwa ka ndawi, nambo tachajaliwa wosope wakum’wika Jwalakwe ni uchimwene wakwe pa ndanda.

Mlungu akusasaka kuti tutende chenene ma upande gosope ga umi wetu(alole 3 Yohane 2). Nambo ndawi syejinji tukusalepelesya yeleyi kutendekwa ligongo tukusakasa malamusi gakumulisya masengo mbiya syetu.

Ligongo line lyakuti wandu wane ali wakulaga ni wakusowa ni lyakuti akusalepela kupeleka ku masengo ga Mlungu. Akusaganisya kuti talaje mlope naga akupeleka ku masengo ga kwenesya malowe ga Mlungu.

Kupunda kusyene pa ngani ja mbiya kukusayikaga patukumulisya masengo mbiya syetu mu litala lya Mlungu.

a. Akuye Malamusi Ga Mu Uchimwene Wa Mlungu

Mbali jineji, achimlongosi wa mu mpingo mu yilambo yine yakulaga mlope pa chilambo cha pasi, akum'wona Mlungu ali mkwajaliwa pamo ni wandu wao ni mbiya. Ligongo chichi? Ligongo akutenda malamusi gakwaya mbiya ga mu uchimwene wa Mlungu mpela mwatusalile mula, pakupeleka ni mtima wosope ni mwakusangalala.

Kuti yitande kutendekwa chakusosekwa ni kutanda kupeleka cha likumi ku mpingo wao kapena ku masengo ga kulalichila. Naga wangapa wandu lipesa lyakupoleka akwenela kutanda sano jino. Asinde kapopele kawo kuleka kupopela mwakulinonyela, ya wao asyene basi, atande kupopela kuti Mlungu wajaliwe wane.

Ayi ngawa ni yakuweche Mlungu Pa Yakobo 4:2 kuti,

“

3 Jemanja wangapocela kutyocela kwa Mlungu atamose kumwenda ligongo akusamwenda mwaulemwa. Yindu yayimkusawenda yikusawa yakumkamucisya ni kumnonyelesya mwasyene”

Mlungu ngasajanga mapopelo getu kuti atupe mbiya syejinji naga tukusaka kusikamulisya masengo pa yindu yetuwe pe basi. Tachitupa yindu yejinji pele pepo patachimanyilila kuti tupesisye sambu syetu syakulinonyela ni tuwele wandu wakupeleka.

E. PAKUMALISYA.

Kumbila kuli yalumo ni kupopelela milungu ja unami, ligongo naga tuli wakulinonyela, tukusatenda yindu yatukusaka basi, myoyo kupikanila yikuwecheta chiluchetu, ngawaga yakutulungolela Ambuje. Kumbila chili chindu changawonechela chakuwika chindu chine kuwa chandanda mu umi mwetu mmalo mwa Mlungu. Yindu yikusawa yandanda mu umi mwetu mmalo mwa Mlungu ni wandu wane, pakutenda myoyo tukusawa achikapolo wa mlungu jwa mbiya. Tukwenela kwitichisya; tuli wakumbila mpakana tukundile chinonyelo cha mbiya kuti chitulamulile.

Kunonyela mbiya ni mchiga wa yindu yakusakala yosope. Pakunda kuti mbiya syetu situsalile yakutenda tukusakana kupikana kwa Mlungu kaje. Naga nganawa Mlungu jwakutujiganya yatujile pakamulisya masengo mbiya syetu, nikuta satana ni jwakutusalila.

Kwende tulole mwachitema yindu yatulijiganyisye;

1. Asagule Kutumichila Mlungu ngawaga mlungu jwa mbiya.

Yesu wasasile mwangasisa kuti, “*ngawa mkomboleka kutumichila Mlungu ni mbiya syakwe*” asagule jumo mwa welewa.

Atande chisagula chakuti ngasakunda kuti mbiya syalamulileje. Atande kupopelela ngani ja mbiya mpela yakusati kupopelela chindu chilichose mu umi wao.

2. Amalane Mwanganyenjelela Ni Chinonyelo Cha Mbiya Chichili Mwa Wao.

“10 Pakuti kunonyela mbiya uli mciga wa yakusakala yosope” (1 Timoteyo 6:10)

Yitajile kunda chinonyela cha pa mbiya kuti chitame mwa wao, yakusakala tiyiwe soni myoyo mwa wao. Naga asinonyele mbiya, tawugule litanga ku masengo ga misimu jakusakala jijikusawa kusyeto kwa mbiyasyo. Malowe ga Mlungu pa 1 Timoteyo 6:11 gakuwecheta kuti, “*11 Nambo m'mwe ..., mundu jwa Mlungu, myiwambe yeleyi.*”

3. Asagule Kuya Malamusi Ga Mlungu Gakwamba Mbiya.

Wampaka awupate ufulu pa ngani ja mbiya ni wele pewo wakupikanila mwanache jwa Mlungu. Jwokusatugopola m'we kusyene. Atande kwenda mu machili ga Uchimwene wa Mlungu pakuya malamusi gakwe mwangapendekapendeka

Apeleche! Apeleche nipo yichipegwa kwa wao. Asagule ndawi ajino kukasa malweso ga usauchi pakutanda kupeleka cha likumi, atamose ali mkuyiwona kuti ngakwanisya. Cha likumi chili cha Mlungu, ni naga akupelepela kupeleka mwakulupichika, ‘ jwakonanga’ tachiyika ni kujigala, soni ni chilango chakwe.

Mlungu akusosa kuti wao apelecheje mwa lisosa lyao. Awe wakolowa makono ni wane nipo Mlungu tachajolowela wao makono.

4. Akasawa Jwa Ganyu

Apikanile Mlungu nipo atende yakusaka jwalakwe ngawaga wandu wakulemba wane ganyu, watachajonanga wawo ni utumiki wao wakwe.

Akasalepela mu chikulupi chao. Mlungu ali jwakulupichika. Tachapa yosope yakusowa.

Akasalongwa kunda kuti mbiya syakupochela silamulile yatuwujile kajende utumiki wao ni yitajile katame. Akasawa jwa ganyu! Awe wamasengo wa Mlungu, ngawa wamasengo wa mbiya!

Mpaka tutumichile Mlungu jumo basi! Ana tawe Yesu kapena mlungu jwa mbiya. Akwenela kutenda chisagula ligongo ngayikomboleka kuti atumichile Mlungu ni mbiya syakwe.

Apopele Ali Lipopeloli

Ambuje Yesu, ngwayamika kuti ali wakulupichika nipo atesile chilanga chakumba yosope yangusosa kuti ndame ni umi ni ulungu.

Sikomo pakulosya kuti pakutumichila mbiya, ngusatumichilaga satana.

Ngusimichisya kwa wao kuti wao pe ni wali Mlungu jwangu. Ngusagula kwakulupilila wao mu yakusosa yangu yosope. Ngumanyilila kuti tambe yosope yene naga natumichile wao ni mbiya syangu.

Ambuje ngukulupilila wao kuti tambe machili ni chisyowelo chingusosa kuti sunje aga malowega mu lisosa lya Mlungu. Sikomo ligongo lya asi ndimesi syakuja ku kupundanganya pa mbiya.

Mu lina lya Yesu. Ameni!